

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Vliv Místních akčních skupin (MAS) na rozvoj venkova
v regionu Kutná Hora**

Bakalářská práce

Autor práce: Anastasiia Nikoliuk

Obor studia: Veřejná správa v zemědělství a krajině

Vedoucí práce: prof. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vliv Místních akčních skupin (MAS) na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 3. 5. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Václavu Hejnákovi, Ph.D. za vřelý přístup a odborné vedení mé bakalářské práce.

Vliv Místních akčních skupin (MAS) na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá vlivem Místních akčních skupin na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora. Práce je rozdělena do dvou částí. V první teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy. Druhá praktická část je zaměřena na sběr dat v regionu Kutná Hora o působení MAS Lípa pro venkov z. s., která byla vybrána autorkou práce, jelikož pokrývá území regionu Kutná Hora. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit, jaké oblasti MAS nejvíce podporuje. Současně bylo cílem zjistit, ve kterých oblastech si podporu nejvíce přejí místní občané. V souladu s cíli práce byly navrženy hypotézy. Pro dosažení cílů byly sestaveny dva dotazníky. První byl určen pro občany regionu Kutná Hora a druhý pro pracovníky a členy MAS Lípa pro venkov z. s.

Ze shromážděných dat byly statisticky zpracovány a zjištěny následující výsledky: Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. má pozitivní vliv na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora. Občané regionu ovšem nejsou plně seznámeni s pojmem MAS, což naznačuje, že Lípa pro venkov z. s. tyto občany nezapojuje do rozvoje venkova. Zároveň bylo zjištěno, že občané by se chtěli v této problematice angažovat. Většina občanů je spokojena s životem ve své obci a ti, kteří spokojeni nejsou, uvedli jako jeden z důvodů nespokojenosti nesprávné směřování dotací. Tomuto by se dalo předejít tím, že by sami občané přišli s nápady na rozvoj určité oblasti. Avšak to, že neznají pojem MAS a ani princip, kterým by se MAS měly řídit, jim částečně zabraňuje se do rozvoje venkova začlenit. Z těchto důvodů by se MAS měly více zaměřit na propagaci sami sebe i rozvoje venkova.

V závěru práce došlo k potvrzení všech stanovených hypotéz: Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. má pozitivní vliv na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora. MAS Lípa pro venkov z. s. nenaplnuje veškeré rysy přístupu LEADER. Občané regionu Kutná Hora spíše neznají pojem Místní akční skupina. Obyvatelé regionu Kutná Hora jsou spokojeni s životem v tomto regionu.

Klíčová slova: LEADER, Místní akční skupina, Lípa pro venkov, rozvoj venkova, „zdola nahoru“

The impact of Local Action Groups (LAGs) on rural development in the Kutná Hora region

Summary

This bachelor thesis deals with the impact of Local Action Groups (LAG) on rural development in the Kutná Hora region. The thesis is divided into two parts. In the first part, author explains basic terms. Second part is about data acquisition concerning operations of Local Action Group Lípa pro venkov z. s. in region Kutná Hora. This LAG was chosen by the author of this thesis because it is in the concerned region. Main goal of this thesis was to evaluate which fields of interests this concrete group support the most. Simultaneously to this research, author wanted to find out, which field of interest is mostly wished upon to support by local inhabitants. According to the research goals, author created corresponding hypotheses. For achieving valid results, two questionnaires were created. First one was for inhabitants of Kutná Hora region. The second one was for employees and members of LAG Lípa pro venkov z. s.

Gathered data were evaluated by use of statistical analysis with following results: Local Action Group Lípa pro venkov z. s. has positive impact on rural development in Kutná Hora region. But the inhabitants of said region are not very familiar with term LAG, which implies, that Lípa pro venkov z. s. is not fully involving local inhabitants into rural development in the region. But the results of the conducted survey on the local inhabitants shows, that the inhabitants want to take part in the rural development in the area. Most of the inhabitants are satisfied with life in their communities. Those, who are not satisfied stated, that one of the main reasons of their dissatisfaction is improper focus of subsidies and grants. This could be prevented by inhabitants themselves presenting and coming up with ideas concerning development of concrete areas. But the fact that they do not know about LAG and do not even know principles of LAG functions partly prohibits them in joining rural development themselves correctly. By these very reasons should LAG's focus more on promoting themselves and rural development alike.

In the conclusion of this thesis, stated hypothesis were confirmed: Local Action Group Lípa pro venkov z. s. has positive impact on rural development in Kutná Hora region. LAG Lípa pro venkov z. s. is not fulfilling every principles of the LEADER method. Inhabitants of

the region are mostly unfamiliar with the term Local Action Group. And the inhabitants of the Kutná Hora region are satisfied with the life and living conditions in the region.

Keywords: LEADER, Local Action Group, Lípa pro venkov, rural development, bottom-up process

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce	9
3	Literární rešerše	10
3.1	Rozvoj venkova.....	10
3.2	Místní akční skupina (MAS)	13
3.3	Organizační struktura MAS.....	16
3.4	Nástroje rozvoje venkova	17
3.5	MAS a metoda LEADER v zahraničí	20
4	Metodika.....	24
4.1	Použité výzkumné metody.....	24
4.2	Dotazník pro obyvatele regionu Kutná Hora a pracovníky MAS Lípa pro venkov z. s.	25
4.3	Region Kutná Hora a MAS Lípa pro venkov z. s.....	29
5	Výsledky.....	32
5.1	Charakteristika respondentů Dotazníkového šetření	32
5.2	Dotazníkové šetření o vlivu Místních akčních skupin na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora.....	35
5.3	Dotazníkové šetření pro členy a pracovníky Místní akční skupiny Lípa pro venkov z. s.	45
6	Diskuze.....	48
7	Závěr	53
8	Literatura	54
8.1	Knihy a vědecké publikace.....	54
8.2	Internetové zdroje	60
9	Seznam použitých zkratk a symbolů.....	62

1 Úvod

Jelikož venkovské regiony činí 99,4 % území ČR, je třeba udržovat v nich rozvoj, zlepšit stav životního prostředí, a především snížit negativní vlivy intenzivního zemědělství. Venkovské oblasti podléhají určitým změnám a z tohoto důvodu je důležité se oboru rozvoje venkova věnovat. Za účelem udržitelného rozvoje venkova vznikla metoda LEADER. Nástrojem této metody se staly Místní akční skupiny (MAS). Hlavním cílem MAS je reagovat na změny, které se dějí na venkově a pomocí dotací zamezit nežádoucím vlivům těchto změn, kterými mohou být například stárnutí populace či vyliďňování venkova. Jedním z hlavních rysů metody LEADER je princip „zdola nahoru“. Znamená to, že občané venkova přicházejí s nápady na rozvoj venkova a MAS je posléze realizují z finančních prostředků Evropské unie (EU) a národních zdrojů. Tyto skupiny jsou tvořeny právě místními aktéry z různých sektorů, jelikož ti mají nejlepší znalosti o svém okolí. Avšak všechny Místní akční skupiny v České republice tento hlavní princip nenaplňují.

Bakalářská práce se věnuje vlivu Místních akčních skupin na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora, jelikož autorka práce má osobní vztah k této oblasti a zároveň znalosti o tomto regionu. Konkrétně se autorka zaměřila na působení MAS Lípa pro venkov z. s., která pokrývá téměř celé území regionu Kutná Hora.

2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit, jaký vliv má Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora. Bude posouzeno, v jaké míře podporuje zlepšování stavu životního prostředí, kultury a tradic, zemědělství, sociálních služeb, sportu, zaměstnanosti, cestovního ruchu a turismu, dopravní a technické infrastruktury, podnikání a soudružnosti obyvatel a obcí mezi sebou. Dále bude zhodnoceno, zda si obyvatelé regionu Kutná Hora myslí, že se jejich obec rozvíjí, či zda sami obyvatelé se podílí na rozvoji venkova. Dalším cílem je posoudit, jaké povědomí mají lidé z regionu Kutná Hora o Místních akčních skupinách. Jestli tento pojem někdy slyšely a vědí co znamená. Následně z těchto výsledků zhodnotit, jak by se MAS měly dále propagovat, aby o sobě zvýšily povědomí. Pro zhodnocení vlivu MAS Lípa pro venkov z. s. bude využito jak názorů místních občanů, tak i názorů členů této Místní akční skupiny.

Při zpracování práce byly v souladu s cíli stanoveny následující vědecké hypotézy:

1. Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. má pozitivní vliv na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora.
2. MAS Lípa pro venkov nenaplnuje veškeré rysy přístupu LEADER.
3. Občané regionu Kutná Hora spíše neznají pojem Místní akční skupina.
4. Obyvatelé regionu Kutná Hora jsou spokojeni s životem v tomto regionu.

3 Literární rešerše

3.1 Rozvoj venkova

Slovy Majerové & Herové (2008) je venkov antonymem pro slovo město a pochází z latinského slova rural. Velký sociologický slovník uvádí tuto definici: „Venkov je obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojený s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem“. Venkovská místa nelze přesně definovat, avšak tato místa jsou snadno rozpoznatelná (Ashley & Maxwell 2002). Venkov se skládá z vesnic a usedlostí, což způsobuje větší vzájemnou závislost mezi lidmi a zakořeněný komunitní život. Perlín (2020) ve své práci publikuje, že obecně lze definovat venkov jako prostor, který zahrnuje venkovská sídla a okolní krajinu. Od města ho lze rozlišit například pomocí hustoty zalidnění. Ve státech EU považujeme za venkov území s hustotou do 100 obyvatel na kilometr čtvereční. Při přepočtu obyvatel je však klíčové to, jak velké území si na přepočet obyvatel určíme. V případě, kdy budeme přepočítávat malé katastrální území, můžeme dojít k závěru, že toto území má hustotu zalidnění větší než 100 obyvatel na kilometr čtvereční. Avšak pokud si jako území zvolíme celý okres či kraj, z výsledků nám může vyplynout, že celé toto území je venkov. Dle Binek (2011) je venkov jedna oblast se stejnými problémy a předpoklady rozvoje. Cromartie & Bucholtz (2008) uvádí, že pod termínem venkov si většina z nás představí obrazy farem, rančů, vesnic, malých měst a otevřených prostorů. Dále se Cromartie & Bucholtz (2008) věnuje tomu, že existují desítky definic venkova. Odůvodňuje to tím, že studie navržená ke sledování sociálních a ekonomických změn ovlivňujících venkov, by pravděpodobně definovala venkov jinak než výzkum příměstského rozvoje a jeho vlivu na ceny nemovitostí na venkově. Klíčem je tedy použít definici, která nejlépe vyhovuje potřebám konkrétní činnosti.

Binek et al. (2009) uvádí, že venkov lze rozpoznat pomocí řady znaků. Prvními jsou urbanistické znaky jako například velký podíl rodinných domů či vysoký podíl zeleně v sídle. Druhými jsou architektonické znaky vesnice jako například nízkopodlažní zástavba či domy doplněny hospodářským zázemím. Třetími jsou sociální znaky, které se projevují užšími sociálními kontakty, konzervatismem či tradicionalismem. Čtvrtými jsou ekonomické znaky, kdy dominantní činností je zemědělství, dále je zde mnoho osob, které dojíždí do zaměstnání mimo vesnici. Dalšími jsou administrativní znaky například status sídla. Posledními jsou velikostní znaky, které se dají vymezit hustotou zalidnění či podílem zastavěné plochy.

Významu slov venkovský prostor se věnuje opět Majerová & Herová (2009). Označuje tak vesnice a veškerou krajinu v jejich okolí, jako je zemědělská půda, lesy, vodní plochy, venkovská sídla, místní komunikace a polní cesty. Venkov má určité funkce, které ho definují. Tou první je zemědělství, druhou je obydlí a prostor pro život a poslední je funkce rekreační.

Dle Binek et al. (2009) slovo rozvoj znamená kvalitativní i kvantitativní změnu, která je pozitivní. Rozvoj venkova je tedy pojem, který zaznamenává změny v různých sektorech (sociální, technický, ekonomický) lidské činnosti a života. Dle Van Der Ploeg et al. (2002) je rozvoj venkova víceúrovňový, víceúčelový a vícestranný proces, který je zakořeněný v historických tradicích. Tyto tradice však představují rozpor s projektem modernizace.

Ellis & Biggs (2001) uvádí změny v myšlení o rozvoji venkova, ke kterým došlo za poslední půlstoletí. V roce 1950 hlavní myšlenkou podpory rozvoje venkova byla modernizace a rozvoj komunity. Následovala roku 1960 myšlenka transformačního přístupu, technologického převodu, mechanizace a zemědělského rozšíření. Státní agrární opatření, vyvolané inovace a vazby na růst venkova jsou myšlenky z roku 1970. Nápadem na podporu rozvoje venkova v roce 1980 se stalo zmírnění chudoby, hodnocení venkova, výzkum zemědělských systémů, bezpečnost potravin a analýza hladomoru. Od roku 1990 do současnosti jsou hlavní myšlenky rozvoje venkova životní prostředí, udržitelnost, vymýcení chudoby, udržitelné živobytí, dobrá správa věcí veřejných, decentralizace a sociální ochrana. Je důležité zmínit, že myšlenky, které se objeví v určitém roce, začnou ovlivňovat praxi rozvoje venkova například až po deseti letech.

Tomuto tématu se věnuje také Nemes (2005) který uvádí, že dřívější přístup k rozvoji venkova byl zaměřen na modernizaci všech aspektů venkovského života. Těmito aspekty byly například sociální struktura, zemědělská výroba, fyzická infrastruktura či kultura. Tato intenzivní modernizace však časem ukázala i jisté nevýhody, načež se začal objevovat ochránářský a endogenní přístup k rozvoji venkova.

Zemědělská činnost je jednou z hlavních charakteristik venkova. Čelí však postupnému poklesu zaměstnanosti v primárním sektoru způsobeném vylidňováním venkova. Toto se projevuje například v horských oblastech střední Evropy a také v částech jižní Evropy. Pro řešení problémů politiky rozvoje venkova a zemědělství navrhuje Lowe et al. (1993) a Terluin (2003) tři přístupy k rozvoji. Těmito přístupy jsou exogenní, endogenní a neo-endogenní rozvoj. Největší rozdíl těchto vývoju tkví v klíčovém principu, který je u exogenního vývoje

zaměřen na modernizaci, která vedla k rozdělení ekonomických aktivit mezi města a venkov, kdy venkov je zdroj kapitálu, potravin či pracovní síly a díky tomu podporuje rozvoj městských oblastí. Klíčovým principem endogenního vývoje je využití místních zdrojů pro udržitelný rozvoj, což vyplývá z tabulky níže. U posledního přístupu neo-endogenního modelu rozvoje je klíčem interakce mezi globálními a místními silami. V tabulce č. 1 níže jsou popsány hlavní rozdíly těchto tří přístupů k rozvoji venkova. Za posledních třicet let je dle Galdeano-Gómez et al. (2011) nejúspěšnějším trendem politiky rozvoje venkova v EU model endogenního rozvoje, který zvyšuje diverzifikaci venkova a uvádí, že každá vesnice by měla využít své silné stránky, které spočívají v ekonomických aktivitách.

	Exogenní vývoj	Endogenní vývoj	Neo-endogenní vývoj
Klíčový princip	Úspory z rozsahu a koncentrace	Využití místních zdrojů pro udržitelný rozvoj	Interakce mezi místními a globálními silami
Dynamická síla	Póly městského růstu	Místní iniciativa a podnikání	Globalizace, technologické změny v EU, komunikace a informace
Funkce venkovských oblastí	Potraviny a primární produkty pro rozšiřování městských ekonomik	Rozmanité ekonomiky služby	Znalostí ekonomiky, dynamická účast místní aktéři v místních a externích sítích a rozvojových procesech
Hlavní problémy rozvoje venkova	Nízká produktivita	Omezená kapacita oblastí a skupin k účasti na hospodářské činnosti	Alokace zdrojů a konkurenceschopnost v globálním měřítku
Zaměření na rozvoj venkova	Modernizace zemědělství	Budování kapacit (dovednosti, znalosti)	Posílení místní kapacity a účasti aktérů na přímé místní a vnější síly v jejich prospěch
Kritika	Závislý, zkreslený, destruktivní a diktovaný vývoj	V současné době to není praktické	Pracuje na úrovni nedostatečných empirických důkazů

Tabulka č. 1 – Rozdíly přístupů k rozvoji venkova Zdroj: Ward et. al. (2005) Vlastní zpracování

3.2 Místní akční skupina (MAS)

Na počátku 90. let bylo možné v Evropské unii zaznamenat rostoucí problémy venkovských oblastí. Těmito problémy bylo například stárnutí populace, migrace místních občanů do měst, nezaměstnanost, sociální vyloučení, nižší příjem ze zemědělských činností a špatný přístup k základním službám (Ignar 2016). Těmto problémům se skupina úředníků Evropské komise začala věnovat, a jelikož právě občané venkova nejlépe ví, ve kterých oblastech jsou největší nedostatky, rozhodli se pojmu řeší těchto problémů metodou „zdola nahoru“. V roce 1991 byl představen program LEADER jakožto iniciativa Evropské unie, což znamená, že tento program byl řízen z Bruselu, a nikoliv vládami členských států. Díky tomu měla místní sdružení přístup k fondům EU, aniž by musela čekat na schválení ze strany regionálních vlád (Wade & Rinne 2008).

Staic & Vladu (2021) uvádí, že pro realizaci projektů rozvoje venkova vznikly v roce 1991 první Místní akční skupiny (MAS). Členové těchto skupin jsou členové obcí, neziskových organizací, podnikatelských subjektů, či veřejnosti, zkrátka obyvatelé venkova. Místní akční skupiny mají za úkol vypracovat strategii rozvoje MAS a všichni členové ji posléze musí schválit. Díky těmto strategiím se MAS mohou ucházet o finanční prostředky.

Pelcl (2008) popisuje místní akční skupinu, jako sdružení zástupců samospráv a dalších veřejných institucí, nestátních neziskových organizací, podnikatelů a aktivních občanů. Dle Českého statistického úřadu (2020) je místní akční skupina právnická osoba, která je založená za účelem podpory, a především rozvoje venkovského regionu, zemědělství a získávání finanční podpory z národních programů a z Evropské unie. Věstník Transilvania (2014) a Zajda (2011) uvádí, že MAS má za cíl realizovat strategii místního rozvoje pomocí partnerství veřejného a soukromého sektoru. Tato strategie má kombinovat zájmy všech zúčastněných subjektů, například obyvatel, organizací, ekologického sdružení, profesních svazů a poskytovatelů kulturních služeb. Zapojení MAS do rozvoje venkova, tak zajistí podmínky udržitelného rozvoje pro hospodářskou, sociální i environmentální sféru (Věstník Transilvania 2014).

Ignar (2016) uvádí, že v letech 1991-2006 vznikly v EU programy, které se zaměřují na podporu rozvoje venkova. Těmito programy byly LEADER I, LEADER II a LEADER +. Dle Arabatzis et al. (2009) a Dmitruk (2007) proběhl první program LEADER I v letech 1991–1993

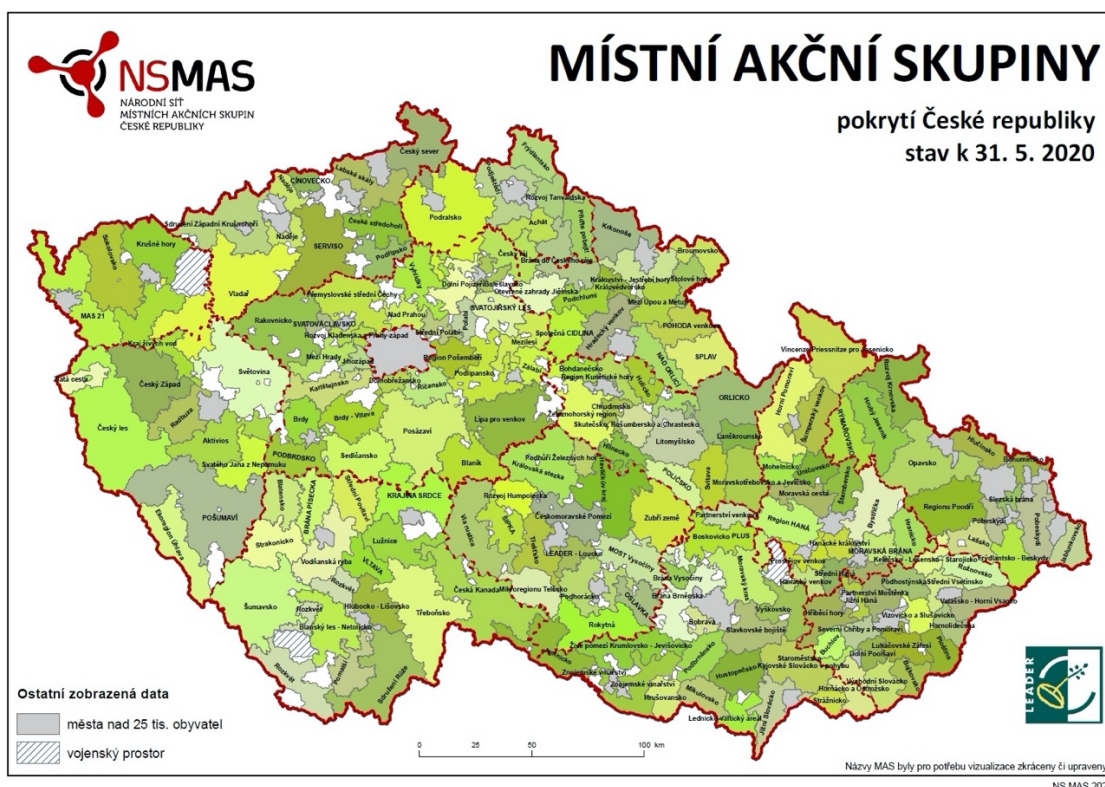
a představoval počátek nového přístupu v rozvoji venkova. V letech 1994–1999 následoval program LEADER II, který kladl důraz především na inovaci. V letech 2000–2006 vešel v platnost program LEADER +, jenž se na rozdíl od předchozích dvou programů vztahuje na veškeré venkovské oblasti v EU. Tento program byl zaměřen na objevování nových zdrojů příjmů, lepší využívání lidských, přírodních a finančních zdrojů, ochranu přírodního a kulturního dědictví a růst konkurenceschopnosti ve venkovských oblastech (Arabatzis et al. 2009). Po programu LEADER + následoval Program rozvoje venkova pro období 2007-2013 a Program rozvoje venkova pro období 2014-2020 (Fišer 2008).

Udržitelný rozvoj venkova se stal významnou složkou politiky Evropské unie (Ottomano Palmisano et al. 2016).

Dle Pelcla (2008) je MAS základním nástrojem metody LEADER. Pechrová & Boukalová (2015) uvádějí, že je MAS nejdůležitějším přínosem pro stimulace místního rozvoje postojem „zdola nahoru“, tedy z myšlenek a podnětů místních venkovských občanů. Tato metoda je důležitým nástrojem, díky kterému mohou venkovské oblasti dosáhnout soudružnosti a konkurenceschopnosti, jak uvádí Pelcl (2008). Zkratka LEADER znamená „Vztah mezi jednotlivými aktéry v hospodářském rozvoji venkova“ a pochází z francouzského sousloví dle Wada & Rinne (2008) a Kisiela (2013). Základních principů a rysů metody LEADER je sedm. Jsou to mezinárodní a národní spolupráce, partnerství mezi veřejnou a soukromou sférou na místní úrovni, existující strategie místního rozvoje, multisektorové akce, inovační přístup, vytváření sítí a přístup „zdola nahoru“ při přípravě a realizaci strategií (Národní síť MAS 2012). Dle Volk & Bojnec (2014) si MAS kladou za cíl podpořit partnerství místního rozvoje mezi třemi skupinami aktérů, a to občanskou společností, soukromým sektorem a veřejnou správou.

Česká republika je členem Evropské unie od 1. května 2004 a od této doby zde začaly vznikat první Místní akční skupiny (Svobodová 2015). Majerová & Herová (2009) zmiňují, že metoda LEADER vzbudila velký zájem u skupin, které působí na venkově, jako například obce, mikroregiony, nestátní neziskové organizace, podnikatelé a další skupiny. Wade & Rinne (2008) zmiňují, že cíle MAS zahrnují například ochranu a zlepšení životního prostředí, vytváření nových pracovních míst, diverzifikace hospodářství venkova a zlepšení kvality života. Díky naplňování těchto cílů jsou Místní akční skupiny důležitým zdrojem rozvoje venkova. Dle Wada & Rinne (2008) byl v České republice první program pro rozvoj venkova zahájen v roce 1992 a byl jím Program obnovy vesnic. Tímto Česká republika učinila první krok k zavedení programu LEADER. Binek (2020) tvrdí, že MAS se v posledních patnácti

letech staly významným článkem rozvoje venkova v ČR. Nejvíce Místních akčních skupin vzniklo v ČR v letech 2004 a 2005 (Majerová & Herová 2009). Wade & Rinne (2008) uvádějí, že za pouhé tři roky vzniklo v ČR více než 130 MAS. Dle Českého statistického úřadu (2020) je v současnosti v ČR celkem 180 MAS, které jsou zobrazeny na obrázku č. 1 níže a zahrnují 94 % obcí ČR. Každá obec může být v územní působnosti jedné Místní akční skupiny. V současné době je v ČR 6 253 obcí a z toho je 5 873 obcí na území MAS.

Obrázek č. 1 - MAS pokrytí České republiky Zdroj: NS MAS 2020

Svobodová (2015) ve své publikaci uvádí, že české MAS od roku 2004 do roku 2006 své aktivity financovaly pomocí národních zdrojů programu LEADER +, jelikož nemohly čerpat ze zdrojů EU. V období 2007 – 2013 mohly MAS začít čerpat finance za předpokladu, že vypracují Integrovanou strategii regionu. Pro získání dotací v období 2014 – 2020 je to vypracování Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). Boukalová et al. (2016) uvádějí, že komunitně vedený místní rozvoj tedy umožňuje MAS mobilizaci zdrojů a dovedností zúčastněných stran. MAS využívá nehmotné zdroje, jedním z těchto zdrojů je sociální kapitál. Sociálním kapitálem jsou především vztahy lidí, kteří se sdružují v organizacích, jsou solidární a spolupracují mezi sebou. Organizace, které využívají sociální kapitál, jsou významnými aktéry v občanské společnosti.

Arabatzis et al. (2009) uvádějí, že Místní akční skupiny jsou založeny buď na existujících partnerstvích nebo na základě poptávky. MAS mají velký dopad na místní politiku, jelikož jedna z jejich pravomocí je, na základě přijatých rozhodnutí, spravovat značné rozpočty. Činností každé MAS je výběr, hodnocení a schvalování projektů. Následně MAS informují příjemce, kterým může být fyzická či právnická osoba.

3.3 Organizační struktura MAS

Dle Fišera (2008) MAS mají z legislativního hlediska tři právní formy. První a nejčastější formou je občanské sdružení. Druhou formou je přidružený orgán obecně prospěšné společnosti, ta je řídicím subjektem a členové MAS jsou partneři. Třetí ojedinělou formou je zájmové sdružení právnických osob. Matoušková (2006) uvádí příklad z Velké Británie, kde může mít MAS seskupení neformální a nemusí mít právní formu, či z Irska, kde MAS mají formu společností s ručením omezeným.

Dále Matoušková (2006) a NS MAS (2012) uvádějí, že orgány MAS se mohou lišit názvy, avšak musí zabezpečit 5 základních funkcí. A to funkce řídicí, kontrolní, výběrové, monitorovací a výkonné. Nejvyšším orgánem je shromáždění všech členů. Řídicí funkci zabezpečuje řídicí orgán, který je tvořen Programovým výborem, Výborem partnerství a Radou sdružení. Jeho úkolem je schvalování integrované strategie území či rozhodování o způsobu výběru projektů. Na činnost řídicího orgánu dohlíží kontrolní orgán. Ten je tvořen Kontrolní komisí, Revizní komisí, Dozorčí radou a Inspektorem. Kontrolní orgán se zaměřuje na vnitřní audit i na dodržování zásad. Dalším důležitým orgánem je Výběrová komise. Ta se uplatňuje především z programového hlediska, hodnotí předložené projekty a sestavuje jejich pořadí dle potřebnosti a kvality. Monitorovací komise sleduje naplňování strategie a průběh realizace projektů, výstupy projektů a naplňování monitorovacích indikátorů. Členům těchto orgánů je případně poskytnuta kompenzace jejich nákladů na činnost, avšak zpravidla tyto orgány působí bezplatně. Výkonnou pozici řídí sekretariát, jehož hlavním členem je manažer MAS. Režijní výdaje činnosti sekretariátu jsou hrazeny z vlastních zdrojů MAS či z jednotlivých programů.

3.4 Nástroje rozvoje venkova

Klok (1995) uvádí, že nástroje rozvoje venkova jsou jakékoli prostředky, které jsou použity při naplňování rozvoje tohoto území. Tyto nástroje můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou finanční nástroje a druhou skupinou nástroje, které nejsou vázány financemi. Wokoun & Mates (2006) ve své publikaci navrhli strukturu nástrojů finančních a nefinančních. Do skupiny finančních nástrojů lze zařadit daňová a rozpočtová zvýhodnění či dotace, úvěry, záruky a granty. Do skupiny nefinančních zdrojů spadá propagace, poradenství, administrativní nástroje či strategické plánování a řízení rozvoje.

Dalšímu rozdělení nástrojů rozvoje venkova se věnuje Binek (2011) který rozčlenil nástroje do kategorií. První kategorií jsou administrativní nástroje, do kterých spadá především legislativa, organizační normy či postupy. Druhou kategorií jsou koncepční nástroje, které zahrnují programy, strategie, pozemkové úpravy či politické deklaráce. Třetí kategorií jsou institucionální nástroje jako například spolupráce či regionální management. Čtvrtou kategorií jsou finanční zdroje, které zahrnují dotace či granty. Pátou kategorií jsou sociálně-psychologické nástroje, jejíž součástí je vzdělání, motivace či komunikace. Poslední šestou kategorií jsou věcné nástroje, které sestávají z infrastruktury, poradenství, služeb či hmotného plnění.

Dle Binek et al. (2009) lze koncepční nástroje rozdělit podle typu dokumentu. Prvním dokumentem je strategie, která je tvořena na dlouhé období a zobrazuje základní cíle rozvoje daného území. Druhým střednědobým dokumentem je program, který vychází ze strategie a zobrazuje jednotlivá opatření, díky kterým se realizují cíle strategie. Posledním koncepčním dokumentem je plán. Jedná se o krátkodobý dokument, který zobrazuje projekty a aktivity, na jejichž základě jsou plněna jednotlivá opatření. Díky těmto dokumentům a společné zemědělské politice EU a ČR vznikají dotace, které umožní rozvoj jednotlivých oblastí venkova.

Machálek et al. (2008) uvádějí, že v roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU, musela přijmout i společnou zemědělskou politiku (SZP). Od roku 2007 byla SZP formována do čtyř pilířů. Druhý pilíř SZP je zaměřen na problematiku rozvoje venkova a životního prostředí. Součástí tohoto pilíře je Národní strategický plán rozvoje venkova (NSPRV) ČR či Program rozvoje venkova ČR (PRV). Dle Binek et al. (2009) Program rozvoje venkova vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova a zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro

rozvoj venkova. Program rozvoje venkova podporuje konkurenceschopnost ČR v základních potravinářských komoditách, rozvoj v podnikání, vytváření nových pracovních míst a tím snižuje nezaměstnanost na venkově.

Dle Vošta (2010) jsou v Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013 konkrétní řešení problémů rozvoje venkova rozdělena do čtyř os. První osa se zabývá zlepšením konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví. Druhá osa je zaměřená na zlepšování životního prostředí a krajiny. Třetí osa řeší kvalitu života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Účelem poslední čtvrté osy LEADER je zlepšení kvality života na venkově, zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, posílení ekonomiky a řídicích i administrativních schopností na venkově. V tabulce č. 2 níže jsou uvedeny silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby čtvrté osy PRV na období 2007 – 2013.

Silné stránky	Slabé stránky	Příležitosti	Hrozby
Silná vůle na venkově vzájemně si pomáhat	Nedostatečně rozvinuté partnerské vztahy zúčastněných subjektů	Rostoucí zájem o metodu LEADER ve venkovských obcích	Legislativní bariéry
Dovednosti s přípravou a realizací místních rozvojových strategií	Absence vlastních prostředků místních akčních skupin	Podpora ze strany EU	Nedůvěra k organizačním složkám státu
Rozvinutý spolkový život	Nedostatečně osvojené participační metody spolupráce	Možnost využít zkušenosti s metodou ve starých členských státech	Problematika zajištění finančních zdrojů na dofinancování projektů LEADER
Aktivita regionálního managementu v krajích, tradice spolupráce obcí	Málo navázaných vztahů mezi mikroregiony v ČR nebo se zahraničím neboli absence sítí	Možnost využít poradenství a budování schopností	
Zkušenosti zapojováním zemědělců do metody LEADER			

Tabulka č. 2 - SWOT analýza čtvrté osy PRV 2007 – 2013 Zdroj: Ministerstvo zemědělství 2012 vlastní zpracování

Dalším PRV je Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020. Tyto programy se liší v provedení a srovnání priorit. Porovnání programů je zobrazeno v tabulce č. 3 níže.

Období 2007 - 2013	Období 2014 - 2020
Osa I. Zlepšení konkurenceschopnosti v zemědělství a lesnictví Osa II. Zlepšování životního prostředí a krajiny Osa III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova Osa IV. LEADER Osa V. Technická pomoc	Priorita 1. Přesnost znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a venkovských oblastech Priorita 2. Zvýšení konkurenceschopnosti a životaschopnosti zemědělských podniků a podpora udržitelného lesnictví Priorita 3. Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých podmínek pro zvířata a řízení rizik v zemědělství Priorita 4. Obnova, posílení a zachování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví Priorita 5. Efektivní využívání zdrojů a přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku Priorita 6. Zlepšení postavení venkovských obyvatel – redukce chudoby, sociální začleňování a hospodářský rozvoj venkova

Tabulka č. 3 – Porovnání Programů Zdroj: Ministerstvo Zemědělství 2014, 2012 Vlastní zpracování

Binek et. al. (2009) uvádějí, že za účelem propagace Programu rozvoje venkova a také kvůli vzájemnému přenosu informací mezi Evropskou komisí a členskými státy, byla v listopadu 2008 vytvořena Celostátní síť pro venkov (CSV, Síť). Základní cíle CSV jsou čtyři. První cíl je zaměřen na podporu inovace v zemědělství, lesnictví, produkci potravin a venkovské oblasti. Druhým cílem je zvýšení kvality provádění programů rozvoje venkova. Třetí cíl je zvýšit zapojení zúčastněných stran do provádění politiky rozvoje venkova. Posledním čtvrtým cílem je informovat širší veřejnost a potenciální příjemce o politice rozvoje venkova a o možnostech financování.

3.5 MAS a metoda LEADER v zahraničí

Lacquementa (2013) uvádí, že Henneberger Land je Místní akční skupina v západní části Durynska. Název této MAS pochází z rodu, který zde zahájil ve středověku kolonizaci. Obvod MAS činí 127 000 hektarů a zahrnuje 84 obcí. Struktura členů MAS se dělí do dvou orgánů. První je Řídící výbor a druhý Poradní rada. Řídící výbor je malá skupina, která má za úkol připravovat aplikace s podporou od stálých zaměstnanců a manažera. Poradní radu tvoří ostatní členové MAS. Tyto dva orgány spolu vytváří valnou hromadu, která je zodpovědná za projednávání návrhů a přijímání rozhodnutí. Místní akční skupina ve východním Německu, která se řídí metodou LEADER, aplikuje metody strukturální analýzy používané v sociologii. Tato analýza funguje na základě povahy vytvořených vztahů mezi jednotlivci, tedy vzájemné vazby a známosti vytvořené mezi členy MAS. Pomohlo to vybudovat více partnerství mezi stranami v místním sociálním a hospodářském životě a podpořilo místní rozvoj na základě investičních programů. Pollermann et al. (2013) ve své publikaci uvádějí, že v Místní akční skupiny v Německu se především zaměřují na životní prostředí, zemědělství, cestovní ruch, kvalitu života či diverzifikaci venkova. Dle Dargan & Shucksmith (2008) je předpokladem pro fungování metody LEADER spolupráce všech zúčastněných a vytváření sítí.

Rizzo (2013) ve své publikaci uvádí, že v severovýchodní Itálii se nachází MAS Wipptal. Konkrétně leží v Jižním Tyrolsku a je pro ni charakteristické hornaté alpské prostředí. Z tohoto důvodu je možné obývat pouze část území. Italské programy rozvoje venkova jsou do značné míry závislé na společné zemědělské politice EU. Většina venkovských programů je zde zaměřena na primární sektor. Provincie prošla značnými strukturálními změnami, například investicemi do odlehlých venkovských oblastí či dopravní infrastrukturu, díky které mohli zemědělci zůstat ve svých domech a snažit se rozvíjet cestovní ruch.

Wade & Rinne (2008) uvádí, že Finsko je zemí s největším zastoupením venkovských oblastí z hlediska hustoty obyvatelstva z EU. V roce 1997 zde byl představen program LEADER II a schváleno bylo prvních 22 Místních akčních skupin. Současně s programem LEADER II vznikl vnitrostátně financovaný program POMO + vztahující se na oblasti, které nespĺňují kritéria financování programu LEADER. Díky tomuto programu vzniklo dalších 26 MAS, které zafinancoval stát. Díky pozitivním výsledkům těchto Místních akčních skupin se hlavními aktéry v následujícím programovém období EU staly právě MAS. V roce 2002 pokrylo území celého Finska 58 skupin. Program LEADER II měl velký přínos pro Finsko,

například zpomalení vylidňování venkova, zvýšení účasti veřejnosti na rozvoji venkova, rozvoj kultury, nová pracovní místa či technické inovace. Cílem programu LEADER bylo pro Finsko především vyzkoušet nové nápady v oblasti rozvoje venkova. Z výsledků vyplývá zlepšení a přínos v různých oblastech.

Další zemí, které se Wade & Rinne (2008) věnuje je Irsko. Jedná se o jednu z nejméně obydlených zemí EU. Programy pro rozvoj venkova jsou zde cíleny na nejzaostalejší venkovské oblasti. Zde je kladen důraz především na upřednostnění místních potřeb a problémů pomocí místních obyvatel, kteří chtějí přispět k místnímu rozvoji. Dále je kladen důraz na posílení ekonomiky tak, aby vznikla nová pracovní místa. V roce 1991 vzniklo prvních 17 místních akčních skupin. A v roce 1995 se jejich počet zdvojnásobil a pokryly celé Irsko. Dopady tohoto programu jsou v Irsku příznivé. Vylidňování venkova a venkovských oblastí se podařilo zastavit, posílila se ekonomika a vznikla nová pracovní místa. Dále pak vzniklo 150 nových firem a také se podařilo v některých zastavěných oblastech zlepšit stav životního prostředí.

Dle Yagiie et al. (2013) ve Španělsku program LEADER vstoupil v platnost pomocí 18 programů. Vzniklo zde celkem 264 Místních akčních skupin, které pokrývají území o rozloze 448 207 km² s počtem obyvatel 12,4 milionu lidí. Rozvoj venkovských oblastí Španělska je vázán na strategie rozvoje a na MAS, které jsou za tyto strategie zodpovědné. Místní akční skupiny proto musí umět správně definovat silné stránky, potřeby i příležitosti svého území. Esparcia et al. (2015) uvádí, že MAS ve Španělsku jsou řízeny přesně zavedenými postupy. MAS ve Španělsku podpořily strukturování venkovských území či konkurenceschopnost. Dle Navarro et al. (2016) se MAS ve Španělském regionu Andalusii nachází na okraji státu a je vzdálená od hlavních center ekonomiky i politiky. Tento region zahrnuje rozsáhlé horské území, které způsobuje rozptýlené venkovské osídlení. Historie je zde vázána především na zemědělství, které tu dominovalo. V polovině 20. století z důvodu úpadku zemědělství region čelil vylidňování venkova a nyní je zemědělství závislé na společné zemědělské politice EU.

Biczkowski (2020) ve své publikaci uvádí, že v Polsku jsou veškeré iniciativy, které podporují aktivity občanských společností velmi důležité. Mezi tyto iniciativy patří právě program LEADER a MAS a nejdůležitějším faktorem jsou místní obyvatelé. Počet MAS v Polsku je v současné době 337, což je největší počet MAS ze zemí EU. Například ve Spojeném království je 145 MAS, v Maďarsku 96 a výrazně vyšší počet MAS je ve Francii, která má celkem 211 MAS. Ve Španělsku se nachází 264 MAS a v Německo má celkem 244

MAS. Plocha, kterou pokrývají MAS v Polsku činí 93,2 % celkové plochy (Hadyński & Borucka 2015). MAS v Polsku spolupracují i s MAS dalších zemí EU. Polské MAS se snaží maximalizovat využití dotací a fondů z EU pomocí konferencí, konzultací či školení obyvatel venkova. Realizováno zde bylo celkem 41 545 projektů v rámci metody LEADER. Jelikož celkový počet Polských vesnic je 43 000, na každou vesnici připadá skoro jeden projekt a na každou MAS 123 projektů. Metoda LEADER je tedy velmi důležitá pro rozvoj venkova v Polsku. Konkrétní realizované projekty byly zaměřeny například na rozvoj infrastruktury, renovaci historických objektů, ochranu místních zvyků, obřady a tradice či podporu volnočasových a sportovních akcí (Furmankiewicz 2013). Čím větší je oblast MAS a počet obyvatel oblasti MAS, tím větší mají rozpočet na realizaci projektů. Díky tomuto rozpočtu a také díky partnerům ve struktuře MAS jsou Místní akční skupiny více efektivní.

Kovács & Nemes (2019) se ve své studii zaměřili na MAS v Maďarsku v oblasti Balatonské vrchoviny. Tato skupina byla založena v průběhu programového období 2007 – 2013 a její součástí je 59 obcí s celkovým počtem obyvatel 4190. Rozloha MAS činí 984,12 km². Do oblasti MAS spadá i samotné jezero Balaton se svou středomořskou krajinou, produkcí místních potravin či výrobou vína. Díky jezeru je tato oblast atraktivní pro turisty a ekonomické aktivity souvisí s cestovním ruchem. V celém území MAS jsou značné rozdíly mezi vesnicemi, které leží poblíž jezera Balatonu a vesnicemi, které jsou dál od jezera. Vesnice na břehu jezera patří k těm nejbohatším s dobrou infrastrukturou a vesnice, které leží dál, jsou malé a mají špatnou infrastrukturu. Další oblastí, která se rozléhá na horském úpatí, je Údolí umění. Součástí této oblasti je 5 tradičních vesnic a 16 osad. Začátkem 90. let Údolí umění zaznamenalo značné vylidňování a stárnutí populace, které se začátkem roku 2000 začalo mírně zlepšovat díky metodě LEADER. Na západní části MAS se nachází větší průmyslové vesnice, jejichž hlavní činností je těžba bauxitu a uhlí. Další významnou oblastí je okres Sümeg. Ten se skládá z 21 osad a struktura osídlení je zde roztržštěná. Pro celou Místní akční skupinu jsou typické strukturální nerovnosti a rozdíly. Strategie místního rozvoje je z tohoto důvodu zaměřena na podporu rozvoje turistiky mimo jezero, zapojení mladých lidí do rozvoje venkova a vytváření kanálů pro výrobky, které by se prodávaly v oblasti Balatonu, ale pocházely by z jiného území MAS.

Na závěr lze konstatovat, že na začátku devadesátých let EU začala řešit problémy, které sužovaly venkov. Již v roce 1991 přišla EU s možným řešením těchto problémů, kterým byl program LEADER (Ignar 2016). Po představení tohoto programu začaly vznikat první Místní akční skupiny, které měly být nástrojem pro řešení problémů rozvoje venkova (Staic & Vladu 2021). Tento program byl postaven na principu „zdola nahoru“ a členové MAS představovali zástupce obcí, nestátních neziskových organizací či podnikatelských subjektů. Pomocí finanční podpory z EU a národních programů podporují rozvoj venkova (Pelcl 2008). Mezi lety 1991 – 2006 mohly MAS států EU čerpat finance z programů LEADER I, LEADER II, LEADER + a od roku 2007 vešel v platnost Program rozvoje venkova (Ignar 2016). Česká republika vstoupila do EU v roce 2004 a tímto vstupem musela přijmout společnou zemědělskou politiku. Součástí jednoho z pilířů SZP je Národní strategický plán rozvoje venkova, který vychází z Programu rozvoje venkova. První PRV byl určen pro období 2007 – 2013, následoval PRV na období 2014 – 2020 (Machálek et al. 2008). Nyní se nacházíme v přechodném období, kdy PRV 2021 – 2027 dosud není plně sestaven.

4 Metodika

V této kapitole bakalářské práce budou čtenáři seznámeni s průběhem sběru dat mezi obyvateli regionu Kutná Hora a pracovníky MAS. Dále budou seznámeni s regionem Kutná Hora a Místní akční skupinou Lípa pro venkov z. s., která byla vybrána autorkou práce.

4.1 Použité výzkumné metody

Pro naplnění cílů byla druhá praktická část zaměřena především na sběr dat pomocí dotazníkového šetření, které probíhalo od ledna 2021 do dubna 2021. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 205 respondentů. Ti byli rozděleni do dvou kategorií. První skupina respondentů byla tvořena obyvateli regionu Kutná Hora a druhá skupina byla sestavena z členů a pracovníků Místní akční skupiny Lípa pro venkov z. s. Pro obě skupiny byly vytvořeny různé dotazníky. Dotazník pro obyvatele regionu Kutná Hora byl distribuován především elektronickou formou, využita však byla i písemná forma. Pro distribuci dotazníku pro členy a pracovníky Lípy pro venkov s. z. byla využita pouze elektronická forma. Kontakty, které byly využity k distribuci dotazníku pro obyvatele regionu Kutná Hora byly především kontakty autorky bakalářské práce. Pro distribuci dotazníku určeného pro členy a pracovníky MAS Lípa pro venkov z. s. byly využity kontakty uvedené na internetových stránkách této skupiny. Jednatelkou MAS Lípa pro venkov z. s. byla asistentka manažera Iveta Marhanová, která s autorkou práce komunikovala skrze telefonické hovory a e-maily.

První dotazník, který byl určen pro sběr dat od obyvatel regionu Kutná Hora, byl z větší části distribuován skrze aplikaci Google formuláře. Autorkou práce však byla využita i tištěná forma dotazníku, která byla distribuovaná mezi starší respondenty. V úvodu dotazníkového šetření byla pomocí krátkého textu představena autorka práce a důvod vytvoření tohoto dotazníku. První čtyři uzavřené otázky byly zaměřeny na charakteristiku respondentů. Následovalo celkem 12 uzavřených otázek a 2 otevřené otázky, zabývající se problematikou rozvoje venkova. Po skončení dotazníkového šetření byly výsledky statisticky zpracovány a pro lepší přehlednost byly vyhodnoceny pomocí grafů.

Druhý dotazník, určen pro členy MAS Lípa pro venkov z. s., tvořily 4 uzavřené otázky a 1 otevřená otázka. Úvod byl opět tvořen textem, ve kterém byla představena autorka práce a důvod vytvoření dotazníku. Výsledky byly taktéž statisticky zpracovány a vyhodnoceny za pomocí grafů.

4.2 Dotazník pro obyvatele regionu Kutná Hora a pracovníky MAS Lípa pro venkov z. s.

Dotazník – obyvatelé regionu Kutná Hora

Charakteristika respondentů

1. Vaše pohlaví?
 - Muž
 - Žena

2. Váš věk?
 - 0-18 let
 - 19-30 let
 - 31-40 let
 - 41-50 let
 - 51-60 let
 - 61 a více

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 - Základní
 - Střední bez maturity
 - Střední s maturitou
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské bakalářské
 - Vysokoškolské magisterské
 - Vyšší než magisterské

4. Momentálně jste?
 - Studentem střední školy
 - Studentem vysoké školy
 - Pracující
 - Důchodce

Dotazníkové šetření vlivu MAS na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora

1. Slyšeli jste někdy pojem Místní akční skupina (MAS)?
 - Ano
 - Ne
2. Víte, co je Místní akční skupina? Co je její činností a jaké má základní cíle?
 - Ano
 - Ne
3. Pokud ano z jakých zdrojů jste se o MAS dozvěděli?
 - Internet
 - Noviny
 - Letáky
 - Propagační materiály
 - Škola
 - Jiné
4. Jakým způsobem by se podle Vás měly MAS propagovat, aby se zvýšilo povědomí o nich? Skrze...
 - Internet
 - Noviny
 - Letáky
 - Propagační materiály
 - Škola
 - Jiné
5. Víte, na jakém principu funguje metoda LEADER a jakou souvislost to má s MAS?
 - Ano
 - Ne
6. Víte, co je Program rozvoje venkova?
 - Ano
 - Ne
7. Myslíte si, že obec, ve které žijete, se rozvíjí?
 - Rozhodně ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Rozhodně ne
8. Pokud ano, v jaké oblasti jste zaregistrovali podporu rozvoje?
 - Zemědělství
 - Stav životního prostředí
 - Kultura, tradice
 - Sociální služby
 - Sport

- Zaměstnanost
- Cestovní ruch, turismus
- Dopravní a technická infrastruktura
- Soudružnost obyvatel, spolupráce obcí mezi sebou
- Podnikání

9. Podpora rozvoje, jaké oblasti je podle Vás nejvíce potřeba?

- Zemědělství
- Stav životního prostředí
- Kultura, tradice
- Sociální služby
- Sport
- Zaměstnanost
- Cestovní ruch, turismus
- Dopravní a technická infrastruktura
- Soudružnost obyvatel, spolupráce obcí mezi sebou
- Podnikání

10. Podílíte se na rozvoji venkova?

- Ano
- Ne

11. Pokud ano, jakým způsobem?

12. Pokud ne, chtěli byste?

- Ano
- Ne

13. Jste spokojení s životem ve Vaší obci?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Pokud ne, co je podle Vás potřeba změnit, abyste byli spokojení?

Dotazník – pracovníci MAS Lípa pro venkov z. s.

1. Podílí se MAS Lípa pro venkov z. s. na rozvoji venkova?
 - Rozhodně ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Rozhodně ne

2. Které oblasti podporuje MAS Lípa pro venkov z. s. nejvíce?
 - Zemědělství
 - Stav životního prostředí
 - Kultura, tradice
 - Sociální služby
 - Sport
 - Zaměstnanost
 - Cestovní ruch, turismus
 - Dopravní a technická infrastruktura
 - Soudružnost obyvatel, spolupráce obcí mezi sebou
 - Podnikání

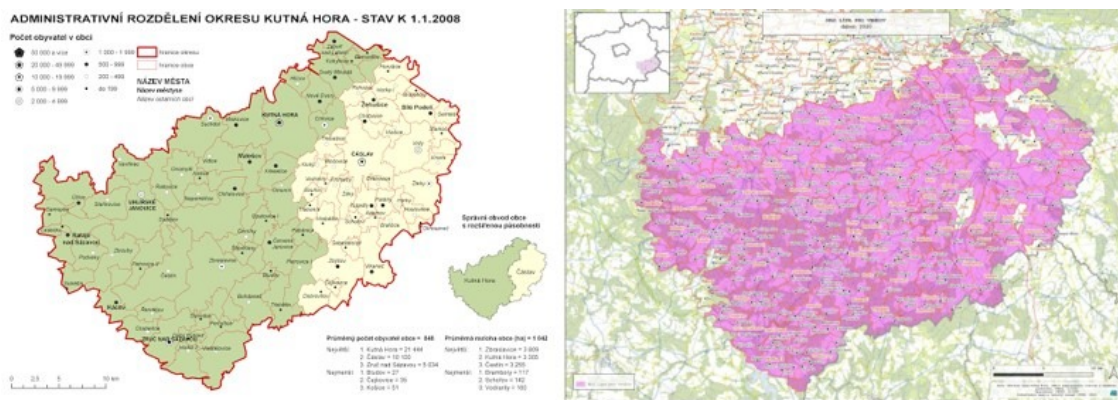
3. MAS funguje na principu LEADER tedy „zdola nahoru“ z myšlenek občanů. Myslíte si, že občané vesnic, kteří jsou na území Vaší MAS, vědí, co je to Místní akční skupina?
 - Rozhodně ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Rozhodně ne

4. Zvyšujete povědomí o Vaší MAS?
 - Ano
 - Ne

5. Pokud ano, jakým způsobem?

4.3 Region Kutná Hora a MAS Lípa pro venkov z. s.

Z aktuálních statistických údajů vyplývá, že rozloha okresu Kutné Hory činí 917 km² a celkový počet obyvatel je 75,4 tisíc. Do okresu spadá 88 obcí. Rozloha Lípy pro venkov je 880 km² a zahrnuje 80 obcí s počtem obyvatel téměř 72 000. Oblast okresu Kutné Hory a oblast MAS jsou téměř totožné a liší se jen o 37 km², který náleží do jiné MAS. Oblast MAS Lípa pro venkov z. s. je dle autorky práce region Kutná Hora (Český statistický úřad 2021). Na obrázku č. 2 je zobrazeno porovnání území okresu Kutná Hora a území MAS Lípa pro venkov z. s..

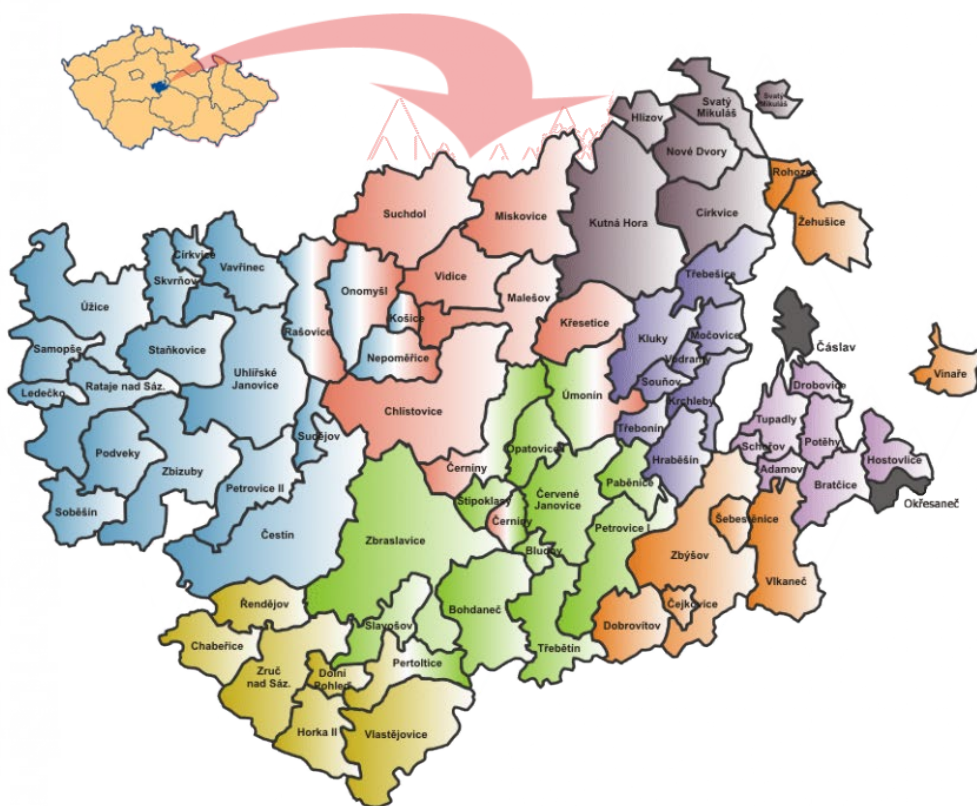

Obrázek č. 2 - Porovnání území okresu Kutná Hora a území MAS Lípa pro venkov Zdroj: Lípa pro venkov i město 2021-2027

Celý region je formovaný vývojem a historií města Kutná Hora. Samotné město vzniklo na bohatém nalezišti stříbra. V raném středověku zde začala vznikat drobná panství tvořená několika vesnicemi (Vaníček et al. 1992). První zmínky o stříbru v oblasti a jeho využívání pocházejí z 10. století, kdy zde rod Slavníkovců provozoval mincovnu (Turek 1982; Nový 1987). Další významný přínos v době středověku měla Haberská obchodní stezka, která spojovala Čechy a Moravu (Štroblová et al. 2000). Ve 13. století došlo k objevení velmi bohatých nalezišť stříbrné rudy a tím začal velmi dynamický vývoj města a regionu. Těžba měla velký vliv na vzhled krajiny a stav životního prostředí po následující staletí a určovala bohatost a vzhled regionu (Štroblová & Altová 2000). Největší rozmach zažil region ve 14. století, kdy zde začala důlní těžba stříbra. V 15. století, a to zejména v době husitských válek (Čornej 2019; Čornej 2021), dohnala těžba stříbra samotný region k úpadku. Následně se těžba opět naplno obnovila v 16. století (Horák & Hejčman 2015). Další velké změny pro region nastaly ve století 18. a to zejména během války o rakouské dědictví (Richter 2019; Taraba 2019) a sedmileté války (Stellner 2007). Na počátku 19. století bylo město jedním z největších v zemi, s tím bylo spojené i zalidnění regionu. Byla zde postavena železniční trasa, která spojovala Prahu s Brnem a Vídní (Schreier 2009). Následovala průmyslová revoluce, během které se nejvíce dařilo

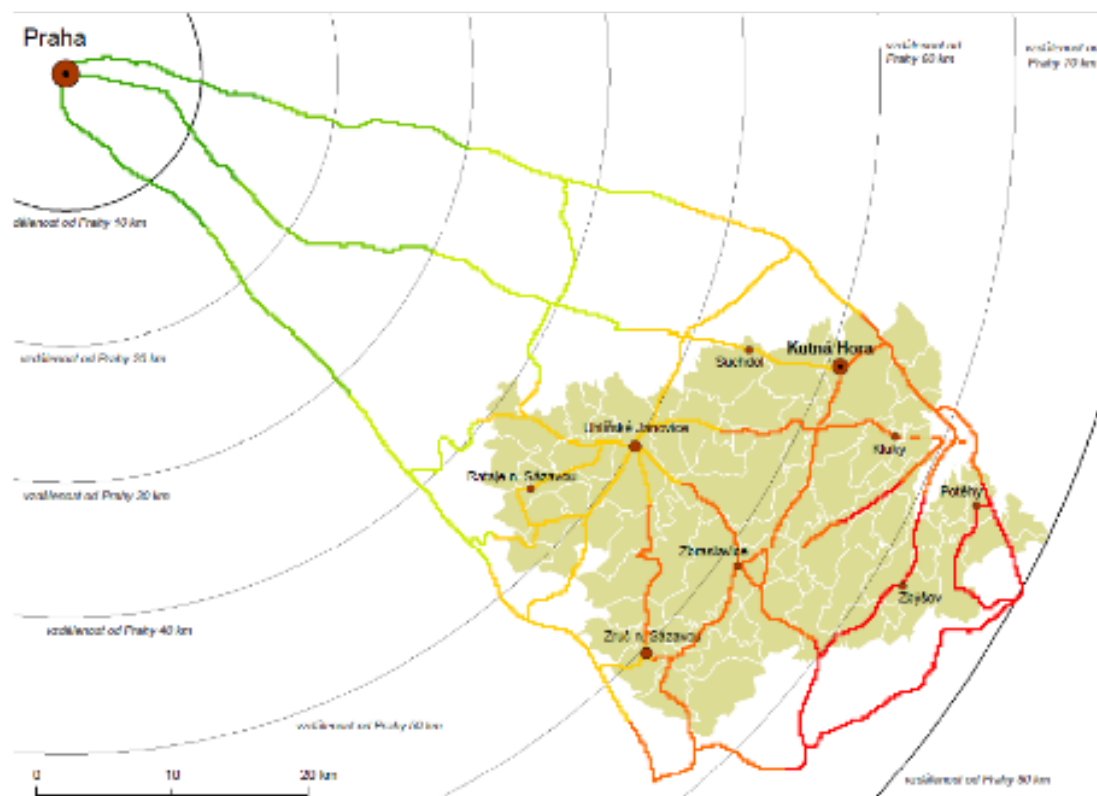
odvětvím zaměřeným na zpracování zemědělské produkce. Dalším důležitým historickým bodem byl vznik obuvnického podniku Baťa ve Zruči na Sázavou (Baťa 2007). Posázaví se stalo žádanou oblastí pro chataře. Od 70. let začala výstavba dálnice D1, díky které vzniklo přímé dopravní spojení s hlavním městem (Lípa pro venkov i pro město 2021 – 2027).

Z obrázku č. 3 vyplývá, že území regionu Kutná Hora je rozčleněno do osmi mikroregionů. Prvním mikroregionem je Posázavský kruh, do kterého spadá pět obcí s počtem obyvatel 5 850. Druhým mikroregionem je Zbraslavicko s počtem obyvatel 4 602, kteří jsou celkem ve třinácti obcích. Třetím mikroregionem je Uhlířskojanovicko s osmnácti obcemi a s 8 171 obyvateli. Dalším mikroregionem je Kutnohorský venkov, do kterého spadá 6 obcí s 4 914 obyvateli. Pátým a největším mikroregionem je Kutnohorský venkov s počtem obyvatel 24 341. Šestým mikroregionem je Rozvoj venkova, do kterého spadá sedm obcí s celkovým počtem obyvatel 2 551. Předposledním mikroregionem je Dubina. Počet obyvatel Dubiny je 2 057 a obcí je zde osm. Posledním mikroregionem, do kterého spadá devět obcí je Čáslavsko s 15 833 obyvateli (Lípa pro venkov i pro město 2021 – 2027).

Obrázek č. 3 - Mapa členských obcí MAS Lípa pro venkov na období 2021 – 2027 Zdroj: Lípa pro venkov i město 2021-2027

Jádrová oblast regionu má nejnižší hustotu zalidnění a větší města jako Kutná Hora či Čáslav se nachází na okrajích regionu, což způsobuje oslabení středu této oblasti. Z obrázku č. 4 vyplývá, že MAS se nachází v krátké dojezdové vzdálenosti od hlavního města Prahy, které některým obyvatelům doplňuje základní funkce větší měst, které leží na okrajích MAS. Zároveň díky dobrému spojení s Prahou je oblast MAS lákavá pro turisty (Lípa pro venkov i pro město 2021 – 2027).

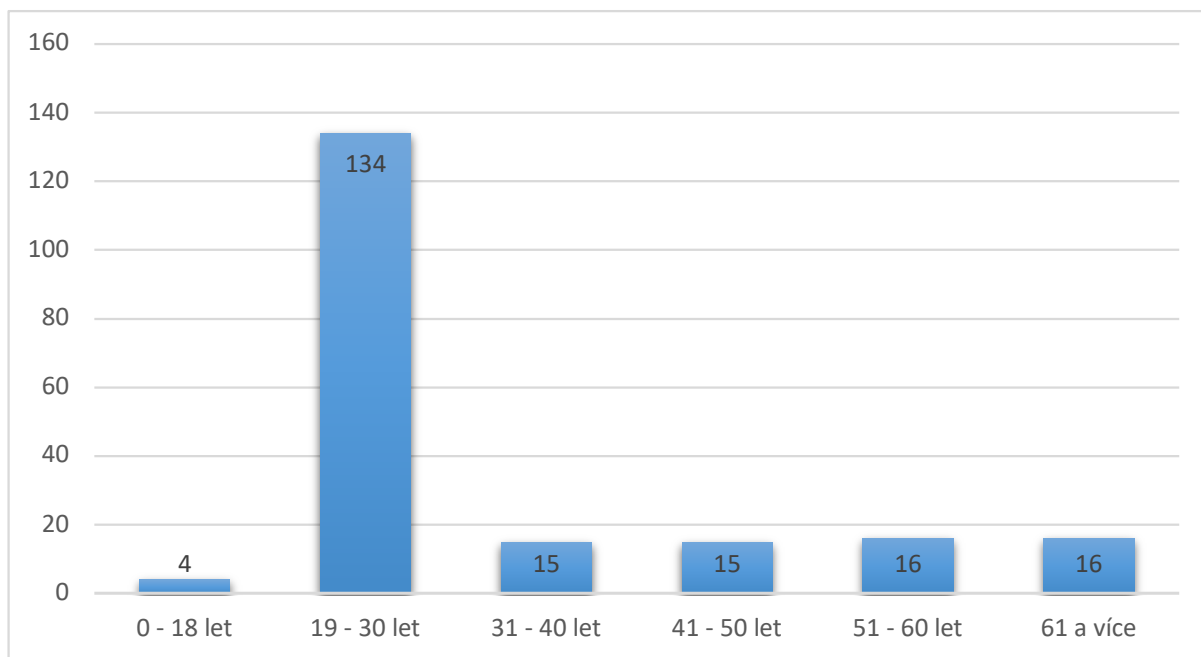
Obrázek č. 4 – Dostupnost Prahy z regionu Kutná Hora Zdroj: Lípa pro venkov i město 2021-2027

5 Výsledky

V této části bakalářské práce se budu věnovat zhodnocení vlivu Místní akční skupiny Lípa pro venkov z. s. na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora pomocí výsledků dotazníkového šetření mezi místními obyvateli a členy této MAS.

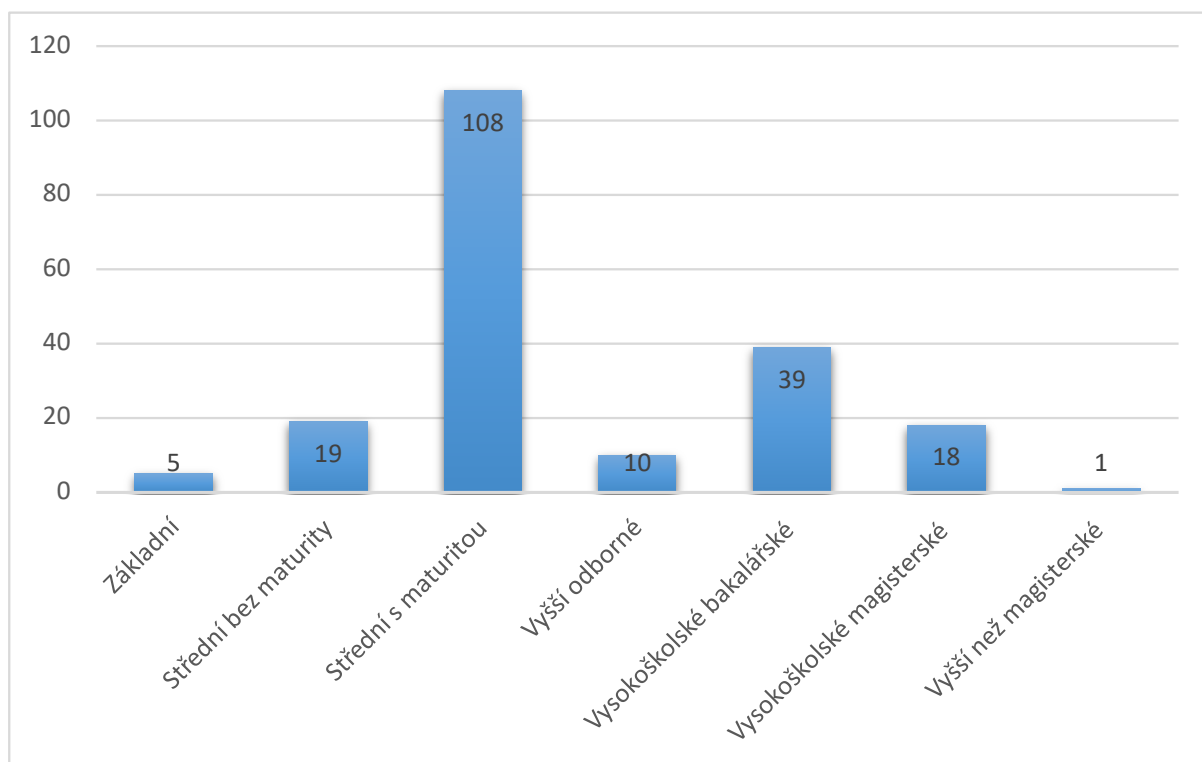
5.1 Charakteristika respondentů Dotazníkového šetření

Dotazník byl zaměřen pouze na obyvatele regionu Kutná Hora a byl vyplněn 200 respondenty. Přičemž 52,5 % tvořily ženy a 47,5 % muži. Respondenti byli zařazeni do šesti věkových skupin. Z obrázku č. 5, který se nachází níže, vyplývá, že nejpočetnější skupina, která byla tvořena 67 % obyvatel, byla ve věku od 19 do 30 let. Dalšími nejvíce zastoupenými skupinami byli obyvatelé od 51 let do 60 let a ve věku 61 let a více. Obě skupiny byly zastoupeny 8 % respondentů. Čtvrtá a pátá skupina byla zastoupena 7,5 % respondentů ve věku 31 až 40 let a 41 až 50 let. A poslední nejméně početnou skupinou byli respondenti mladší 19 let a zastoupili pouhých 2 %.

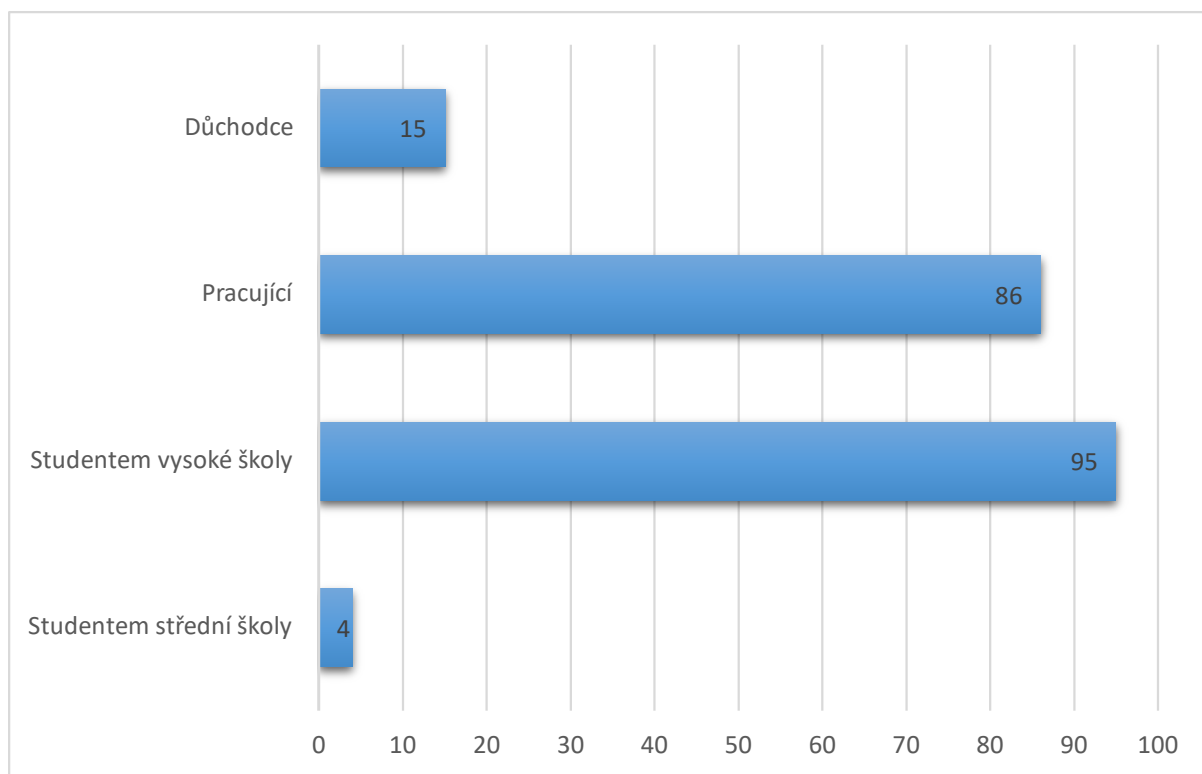
Obrázek č. 5 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Věk respondentů

Dále jsem se v rámci charakteristiky respondentů zaměřila na nejvyšší dosažené vzdělání. Z výsledků grafu obr. č. 6 vyplývá, že nejvíce občanů má ukončenou střední školu s maturitou a to přesně 54 %. Druhou nejpočetnější skupinou, kterou tvoří 19,5 % respondentů, jsou obyvatelé s ukončeným vysokoškolským bakalářským vzděláním. Občané se středoškolským vzděláním bez maturity tvoří 9,5 % respondentů. 9 % občanů má ukončené vysokoškolské magisterské vzdělání. Dokončené vyšší odborné vzdělání má 5 % respondentů. Pouhá 2,5 % tvoří občané s ukončeným základním vzděláním. Vyšší, než magisterské vzdělání měl pouze jeden respondent.

Obrázek č. 6 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Nejvyšší dosažené vzdělání

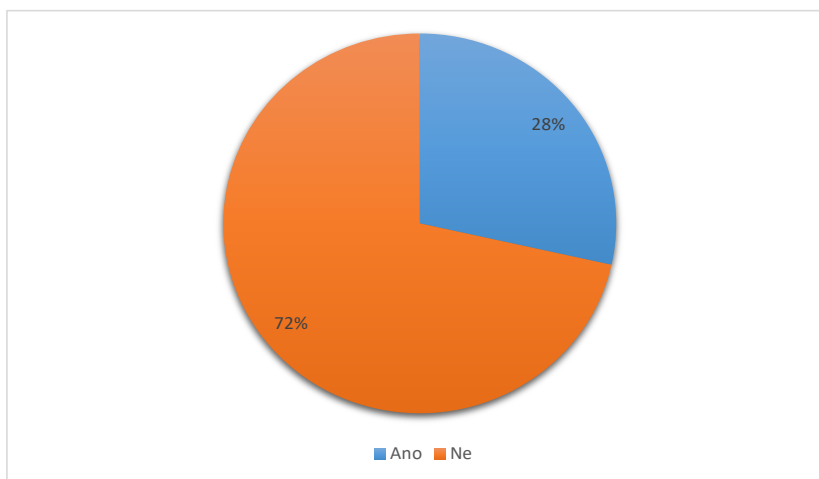
Poslední otázka, která se týká charakteristiky respondentů, se zabývá tím, zda jsou respondenti momentálně důchodci, pracující či studenti vysoké nebo střední školy. Nejvíce dotazovaných spadalo do skupiny studentů vysokých škol. Ti tvořili 47,5 % respondentů. Dále z obr. č. 7 vyplývá, že 43 % obyvatel spadá do skupiny pracujících. 7,5 % respondentů tvořili důchodci. Poslední nejméně početnou skupinou dotazovaných byli studenti středních škol, kterých byla pouhá 2 %.

Obrázek č. 7 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Momentálně jste

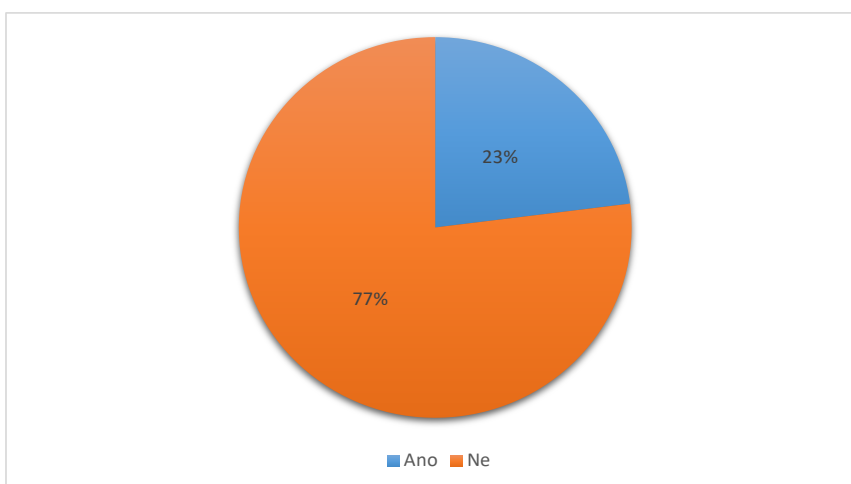
5.2 Dotazníkové šetření o vlivu Místních akčních skupin na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora

První otázka dotazníkového šetření byla zaměřena na povědomí o pojmu Místní akční skupina. Z výsledného grafu na obr. č. 8 vyplývá, že více než dvě třetiny respondentů, přesněji 72 %, nikdy neslyšely pojem Místní akční skupina. Pouhých 28 % tento pojem slyšelo.

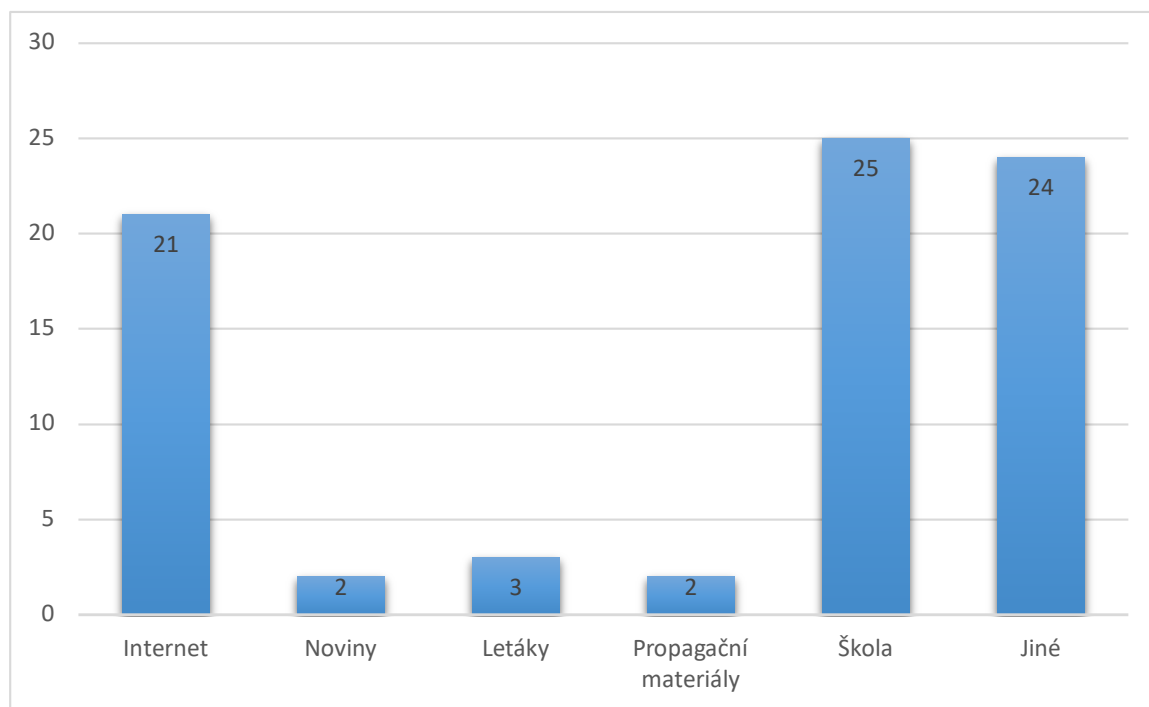
Obrázek č. 8 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Slyšeli jste někdy pojem Místní akční skupina (MAS)?
Zdroj: Autor práce

V druhé otázce dotazníku jsem navázala na otázku první a věnovala se tomu, zda respondenti vědí, co pojem MAS je. Tedy co je činností místní akční skupiny a jaké má základní cíle. Z obrázku č. 9 je zřejmé, že 28 % dotazovaných pojem MAS někdy slyšeli, ale činnost MAS zná pouze 23 % obyvatel, což vyplývá z obrázku č. 9. Téměř čtyři pětiny respondentů nezná činnost ani cíle MAS.

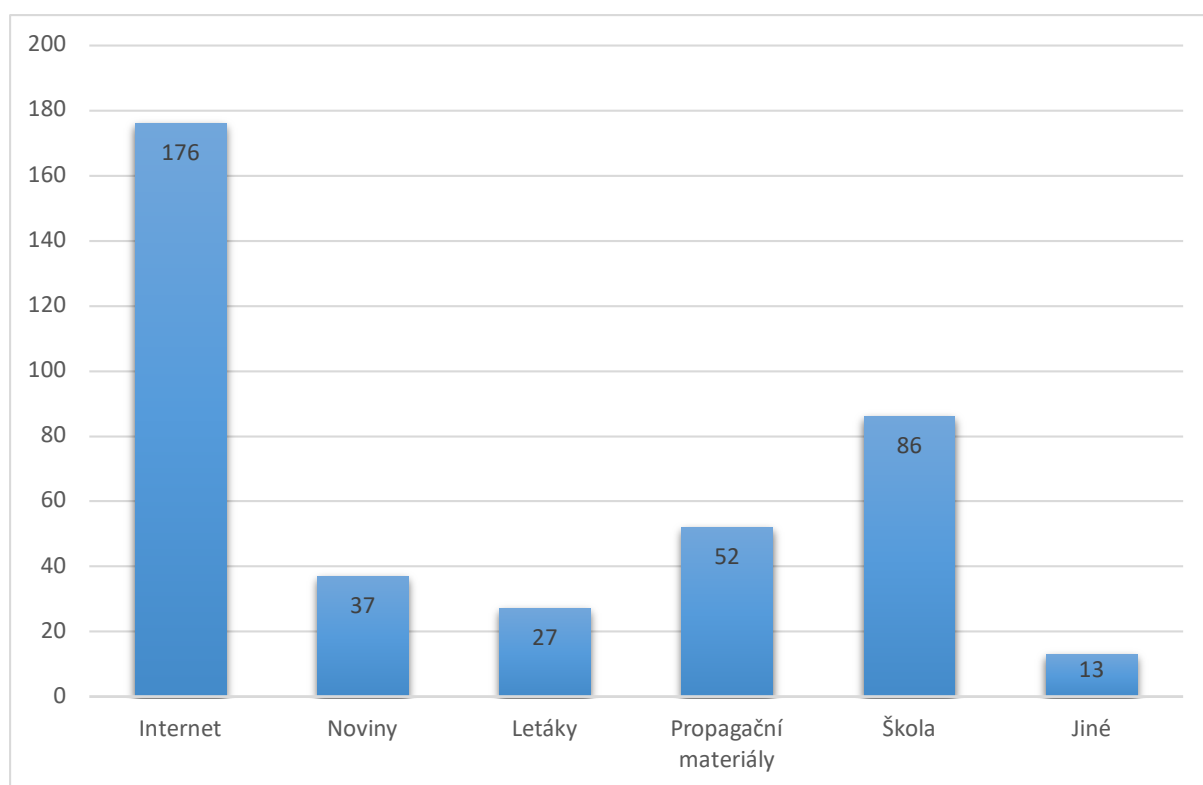
Obrázek č. 9 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Víte, co je Místní akční skupina? (Co je její činností a jaké má základní cíle?) Zdroj: Autor práce

Třetí otázka byla zaměřena na to, z jakých zdrojů se obyvatelé dozvěděli o MAS. Respondenti, kteří znají pojem MAS, si mohli vybrat jeden či více zdrojů. Přičemž dohromady těchto zdrojů bylo šest. Nejvíce dotazovaných se o MAS dozvědělo ve škole. Dále z obr. č. 10 vyplývá, že 21 lidí tento pojem zná z internetu. Díky letákům se 3 obyvatelé dozvěděli o MAS. V novinách se o MAS dočetli 2 respondenti, stejně jako z propagačních materiálů. 24 obyvatel zná MAS z jiných zdrojů.

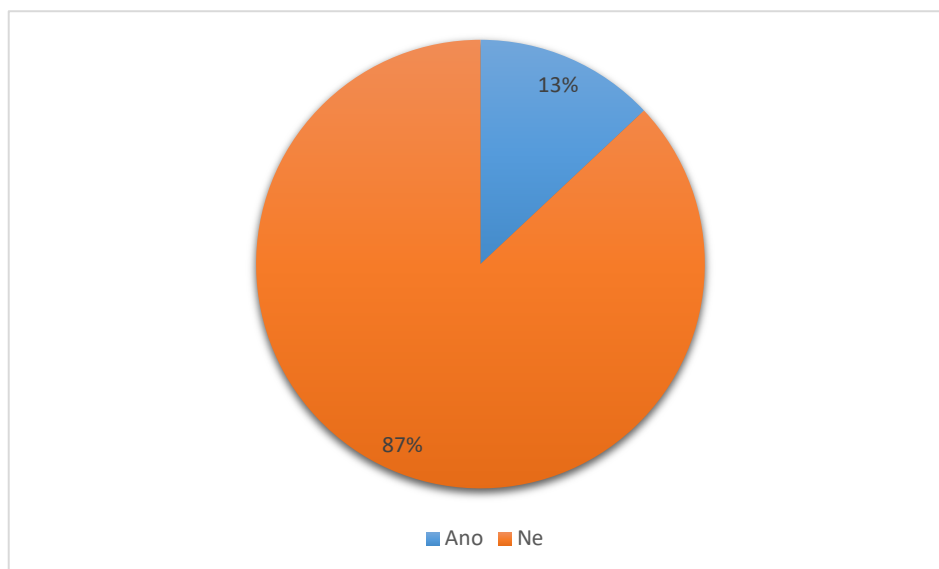
Obrázek č. 10 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Z jakých zdrojů jste se o MAS dozvěděli? Zdroj: Autor práce

Čtvrtá otázka se týkala toho, jakým způsobem by se měly MAS propagovat. Dotazovaní si opět mohli vybrat jeden či více zdrojů z celkových šesti. Z výsledků na obr. č. 11 je jasné, že nejvíce efektivní by byla propagace skrze internet, jelikož 176 respondentů zvolilo právě tento zdroj. Dále si 86 obyvatel myslí, že by se o MAS mělo vyučovat na školách. Informace o MAS skrze propagační materiály zvolilo 52 respondentů. Noviny a letáky, jakožto zdroje informací o MAS volili především respondenti starší 50 let. Celkem 37 dotazovaných zvolilo noviny a 27 obyvatel zvolilo letáky. Nakonec celkem 13 respondentů by zvolilo jinou možnost propagace.

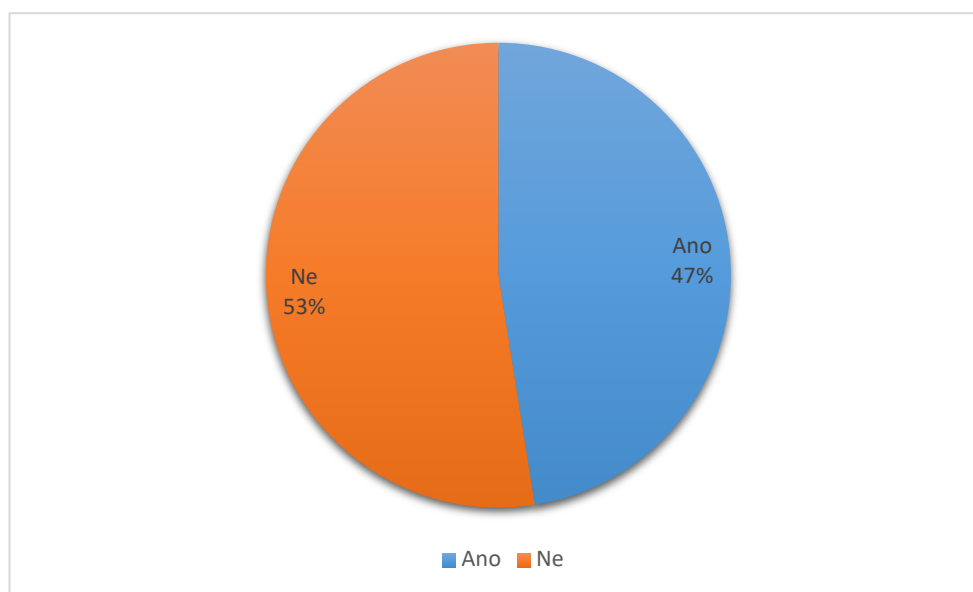
Obrázek č. 11 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Jakým způsobem by se měly MAS propagovat, aby o sobě zvýšily povědomí? Skrze... Zdroj: Autor práce

Pátá otázka se věnovala metodě LEADER a především tomu, zda respondenti vědí, co tento pojem znamená, na jakém principu funguje a jakou má souvislost s MAS. Z obrázku č. 12, který je umístěn níže, je jasné, že 87 % dotazovaných neví, co je to metoda LEADER, a pouhým 13 % respondentů má povědomí o metodě LEADER a její souvislosti s MAS.

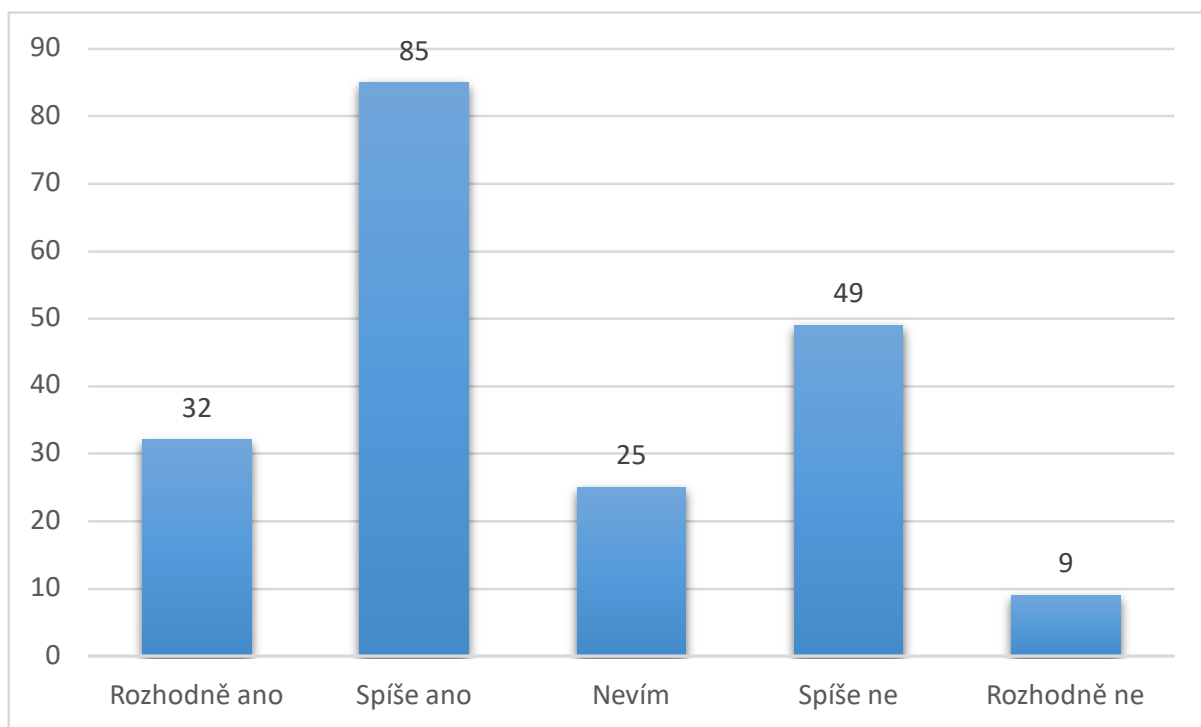
Obrázek č. 12 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Víte, na jakém principu funguje metoda LEADER a jakou souvislost to má s MAS? Zdroj: Autor práce

Šestá dotazníková otázka zkoumala, zda respondenti vědí, co je to Program rozvoje venkova. Z obrázku č. 13 vyplývá, že téměř polovina, tedy 47 % obyvatel, má povědomí o Programu rozvoje venkova a 53 % obyvatel tento pojem nezná.

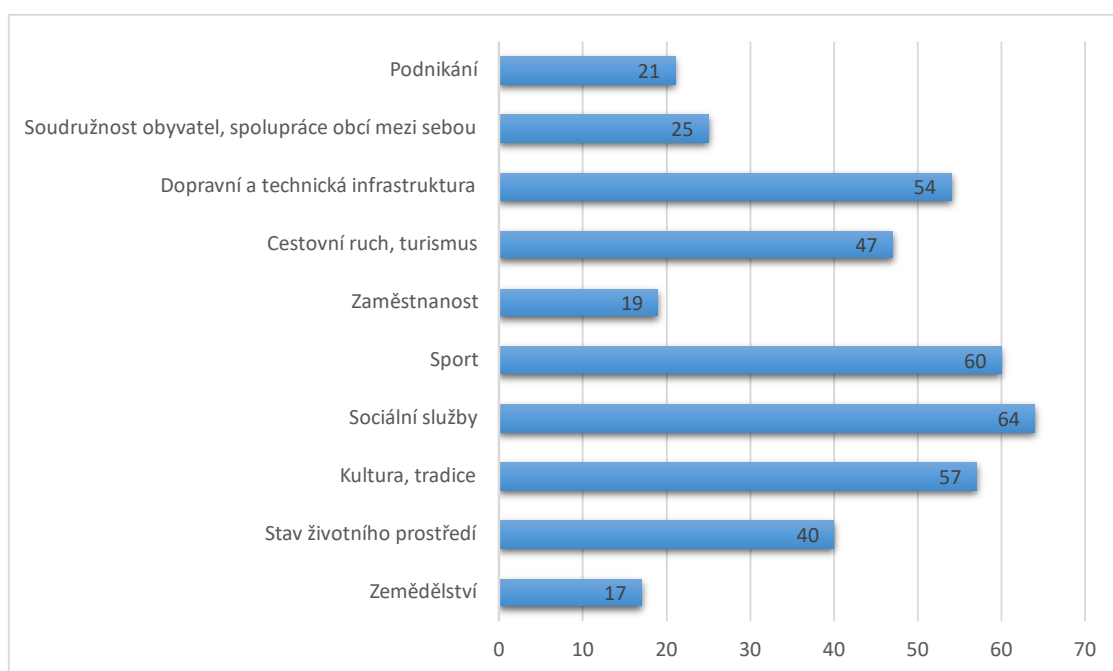
Obrázek č. 13 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Víte, co je Program rozvoje venkova? Zdroj: Autor práce

Sedmá otázka dotazníkového šetření se zabývala tím, zda si dotazovaní myslí, že se obec, ve které žijí, v nějaké oblasti rozvíjí. Celkem 85 respondentů si myslí, že se obec, ve které žijí, spíše rozvíjí. Dotazovaných, kteří si myslí, že se obec, ve které žijí, spíše nerozvíjí bylo celkem 49. Obyvatel, kteří zvolili možnost rozhodně ano bylo celkem 32 a možnost rozhodně ne zvolilo 9 lidí. Poslední variantu, a to že respondenti nevědí, zda se obec rozvíjí či ne, zvolilo 25 respondentů, což vyplývá z obr. č. 14.

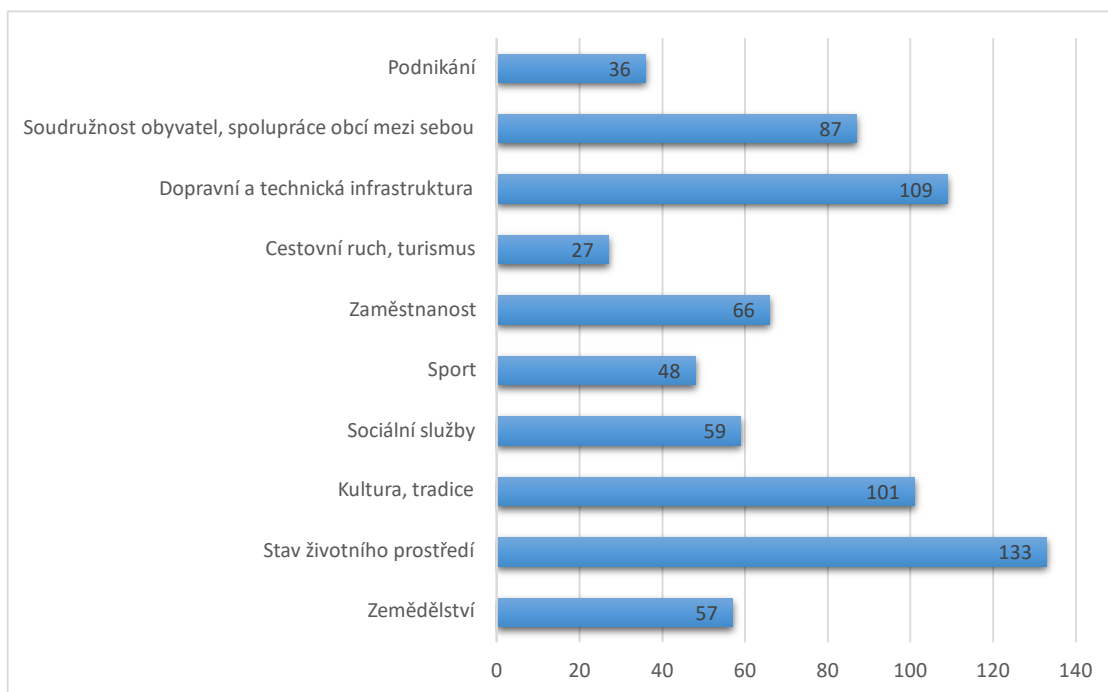
Obrázek č. 14 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Myslíte si, že obec, ve které žijete, se rozvíjí? Zdroj: Autor práce

Osmá otázka byla určena pro respondenty, kteří zvolili u sedmé otázky odpověď ano. A týkala se toho, v jaké oblasti respondenti zaznamenali podporu rozvoje. Oblasti byly rozděleny do deseti skupin a každý respondent si mohl vybrat jednu či více možností. Z obrázku č. 15 je zřejmé, že největší podporu v rozvoji respondenti zaznamenali v oblasti sociálních služeb, tuto možnost zvolilo 64 dotazovaných. Dále 60 obyvatel zaregistrovalo rozvoj v oblasti sportu. Celkem 57 respondentů zvolilo možnost rozvoje kultury a tradic. Rozvoj dopravní a technické infrastruktury zaznamenalo 54 dotazovaných. Podporu v rozvoji cestovního ruchu a turismu zvolilo 47 obyvatel. Podporu stavu životního prostředí vybralo celkem 40 respondentů. Další oblastí byla soudružnost obyvatel a spolupráce obcí mezi sebou a celkem 25 dotazovaných vybralo právě tuto možnost. Podporu rozvoje v podnikání zaznamenalo 21 obyvatel. Nabídku nových pracovních míst vybralo 19 respondentů a pouze 17 obyvatel zaregistrovalo podporu rozvoje zemědělství.

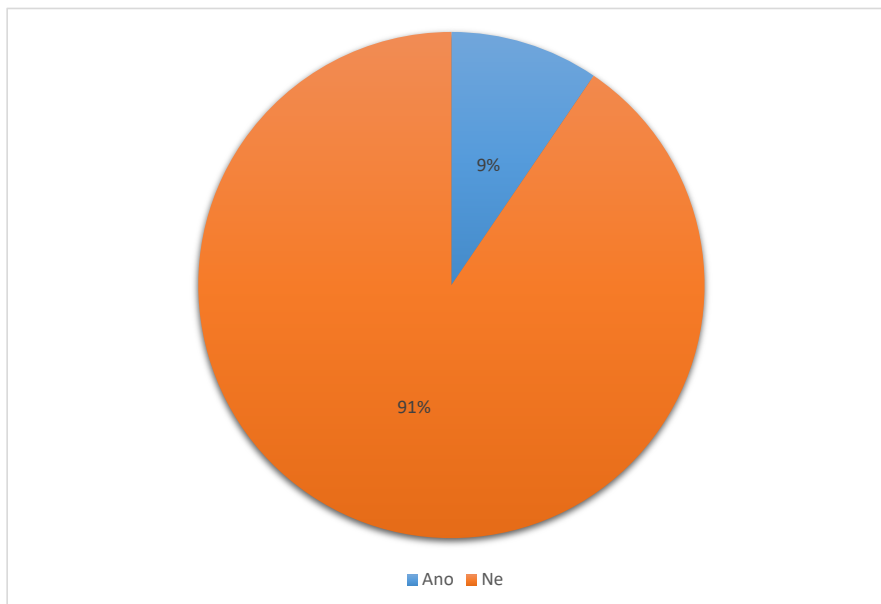
Obrázek č. 15 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: V jaké oblasti jste zaregistrovali podporu rozvoje? Zdroj: Autor práce

V deváté dotazníkové otázce si obyvatelé regionu Kutná Hora mohli opět vybrat z jedné či více možností. Odpovídali na otázku, které oblasti potřebují největší podporu v rozvoji. Stav životního prostředí, dopravní a technická infrastruktura či kultura a tradice. Tyto oblasti podle nejvíce obyvatel potřebují podporu v rozvoji. Celkem 133 respondentů zvolilo právě stav životního prostředí, 109 dotazovaných vybralo dopravní a technickou infrastrukturu a 101 obyvatel si myslí, že kultura a tradice potřebují více podpořit. Soudružnost obyvatel a spolupráce obcí mezi sebou vybralo 87 respondentů. Možnost podpory zaměstnanosti zvolilo 66 obyvatel. Oblast sociálních služeb a zemědělství si vybralo 59 a 57 dotazovaných. Z obrázku č. 16 je jasné, že 36 respondentů si myslí, že je potřeba podpořit rozvoj podnikání. Nejméně obyvatel zvolilo možnost podpory cestovního ruchu.

Obrázek č. 16 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Podpora rozvoje, jaké oblasti je podle Vás nejvíce potřeba? Zdroj: Autor práce

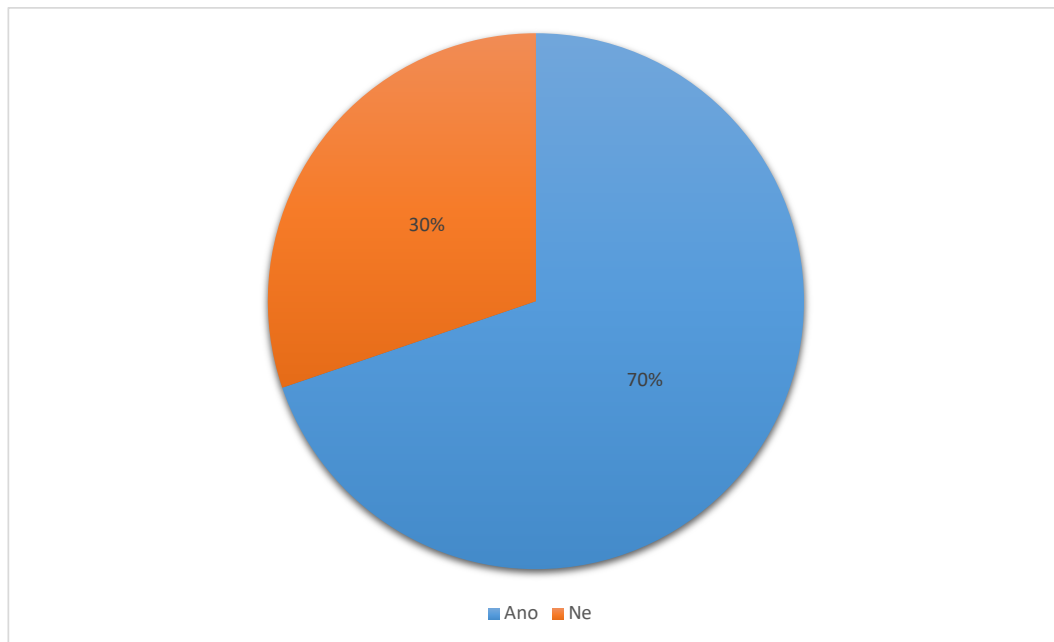
Desátá otázka byla zaměřena na to, zda se respondenti podílejí na rozvoji venkova. Z výsledků grafu obr. č. 17 vyplývá, že pouze 9 % dotazovaných se podílí na rozvoji venkova a celkem 91 % obyvatel se na rozvoji venkova nijak nepodílejí.

Obrázek č. 17 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Podílíte se na rozvoji venkova? Zdroj: Autor práce

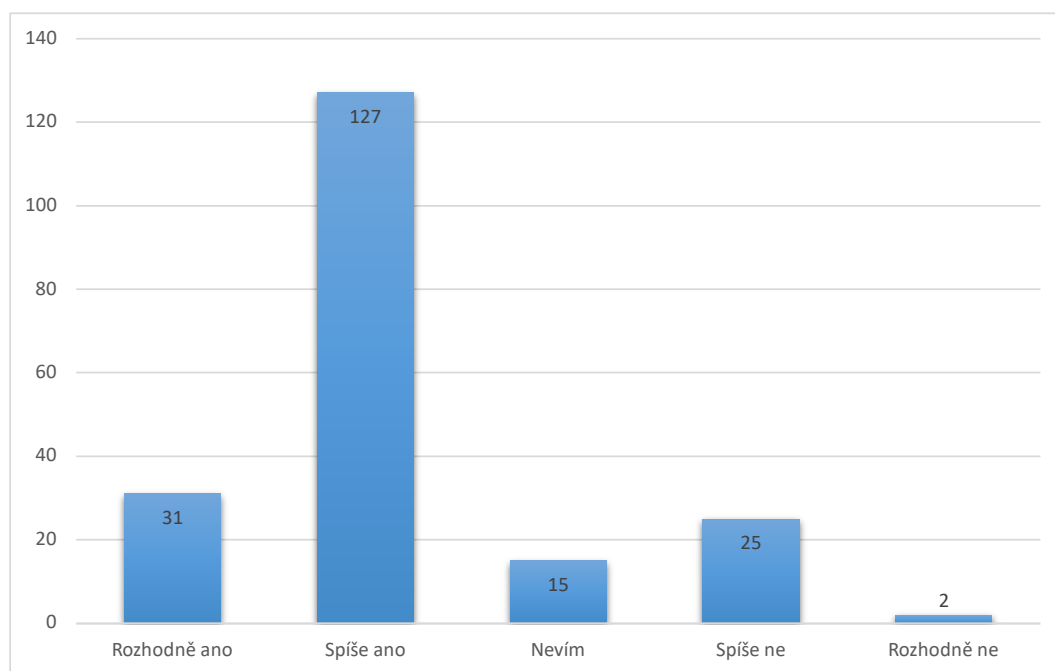
Jedenáctá otázka byla určena pouze pro 9 % dotazovaných, kteří se podílejí na rozvoji venkova. Těchto respondentů jsem se zeptala formou otevřené otázky na to, jakým způsobem se podílejí na rozvoji venkova. Z odpovědí jsem se dozvěděla, že jeden respondent podniká na venkově v turismu, další obyvatel pomáhá s péčí o krajinu například sečením trávy či úpravou ovocných stromů a pomáhá při obecních akcích. Tři respondenti uvedli že pracují v zemědělství. Jeden z těchto respondentů pracuje v zemědělské firmě, která se snaží diverzifikovat. Další respondenti uvedli, že se podílejí na péči o životní prostředí například tím, že uklízí odpadky v lese.

Dvanáctá dotazníková otázka navazovala na otázku desátou a byla určena pouze pro respondenty, kteří se na rozvoji venkova nepodílejí. Z výsledků je jasné, že 70 % dotazovaných by chtělo začít s podporou rozvoje venkova, i když do teď se rozvoji venkova nijak nevěnovali. A z obr. č. 18 také vyplývá, to že 30 % obyvatel nemá potřebu se věnovat rozvoji venkova.

Obrázek č. 18 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Chtěli byste se podílet na rozvoji venkova, pokud se již nepodílíte? Zdroj: Autor práce

Předposlední otázka dotazníku byla zaměřena na spokojenost obyvatel regionu Kutná Hora s životem v obci. Nejvíce obyvatel uvedlo, že jsou spíše spokojeni. Těchto obyvatel bylo 127. Dále 31 respondentů zvolilo možnost, že jsou rozhodně spokojeni s životem v obci. Spíše nespokojených obyvatel bylo 25. Celkem 15 respondentů nevědělo, zda jsou či nejsou spokojeni. Z obr. č. 19 je jasné, že pouze 2 respondenti rozhodně nejsou spokojeni s životem ve své obci.

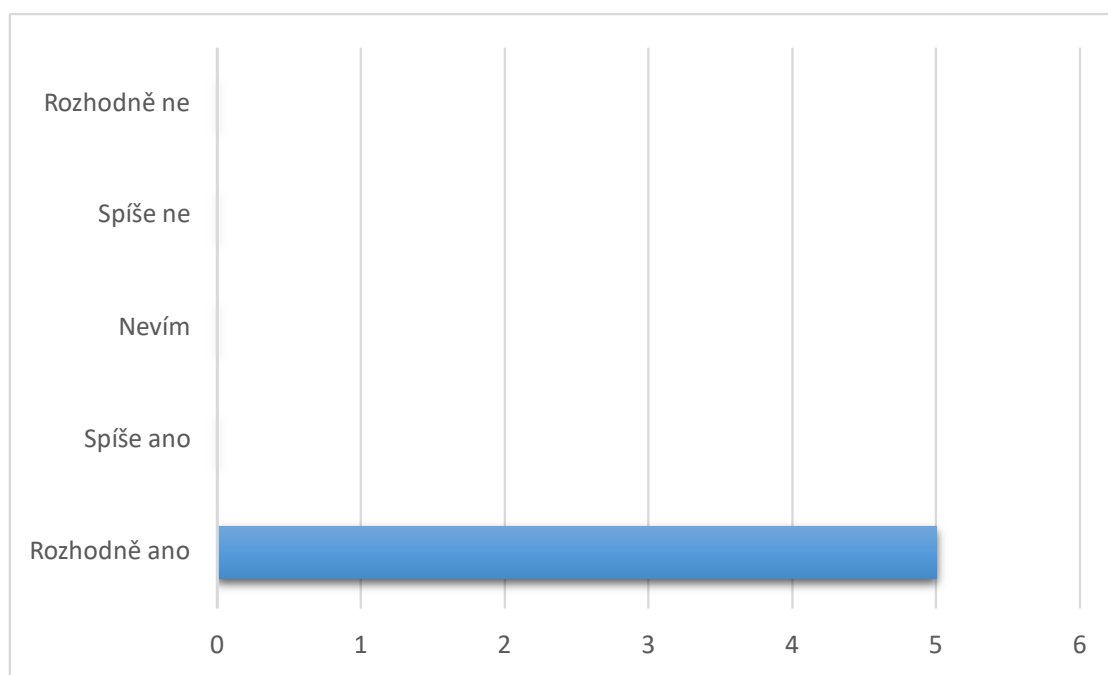
Obrázek č. 19 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: *Jste spokojeni s životem ve Vaší obci?* Zdroj: Autor práce

Poslední dotazníková otázka byla určena pouze pro respondenty, kteří nejsou spokojeni s životem ve své obci. Jednalo se opět o otevřenou otázku, která se týkala toho, co by chtěli dotazovaní změnit, aby byli spokojeni s životem ve své obci. Respondenti uvedli například to, že obce investují peníze do sportu a ignorují další odvětví či problémy, jež tyto obce mají. Dále by si přáli změnit vztahy mezi místními obyvateli, více se zaměřit na stav zeleně v obci a dopravní infrastrukturu. Současně navrhovali začít více motivovat obyvatele k třídění odpadu, pořídit více odpadkových košů, opravit veřejné prostory, pobídnout podnikatelskou aktivitu a změnit ráz a kadenci kulturních akcí všeho druhu. V neposlední řadě si respondenti přejí mít více možností seberealizace, modernizovat obce, jít s dobou, ale zároveň ponechat původní podstatu hezkého malého města či vesnice.

5.3 Dotazníkové šetření pro členy a pracovníky Místní akční skupiny Lípa pro venkov z. s.

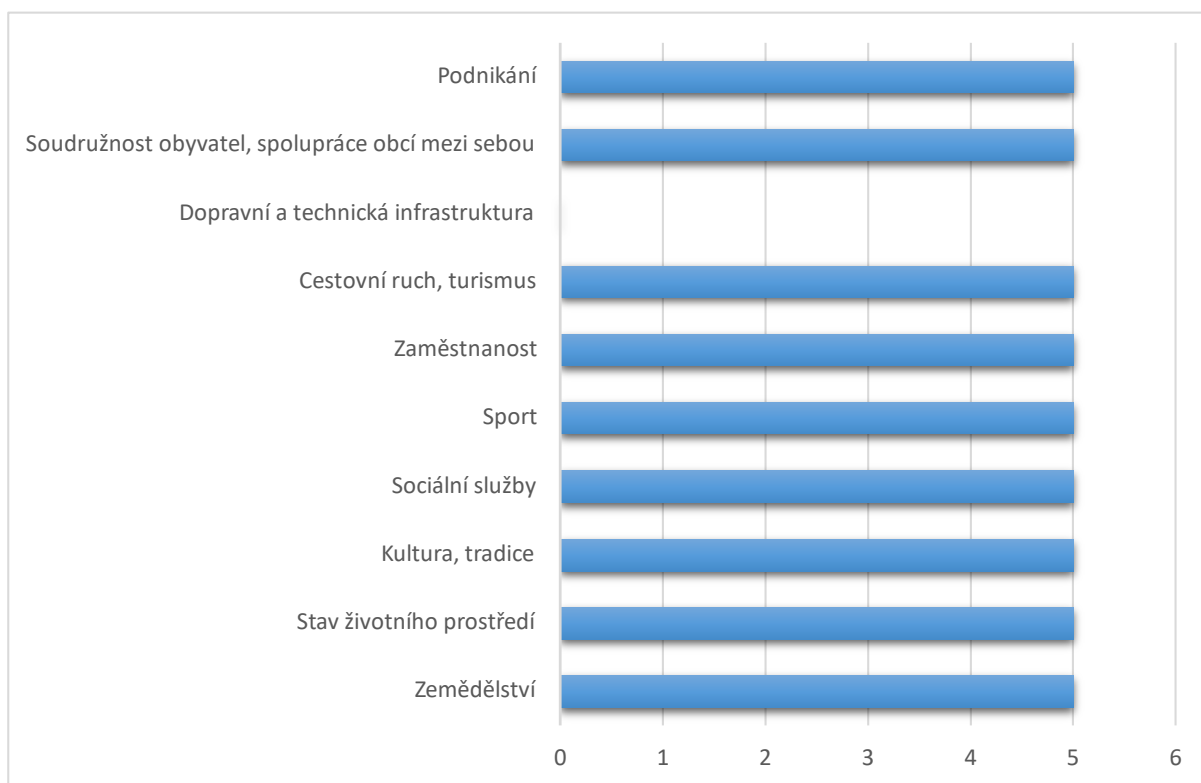
Tento dotazník byl vytvořen pouze pro členy a pracovníky MAS Lípa pro venkov z. s. a celkem byl vyplněn pěti respondenty.

První otázka se věnovala tomu, zda si členové MAS Lípa pro venkov z. s. myslí, že se jejich MAS podílí na rozvoji venkova. Z obr. č. 20 je zřejmé, že se tato MAS určitě podílí na rozvoji venkova.

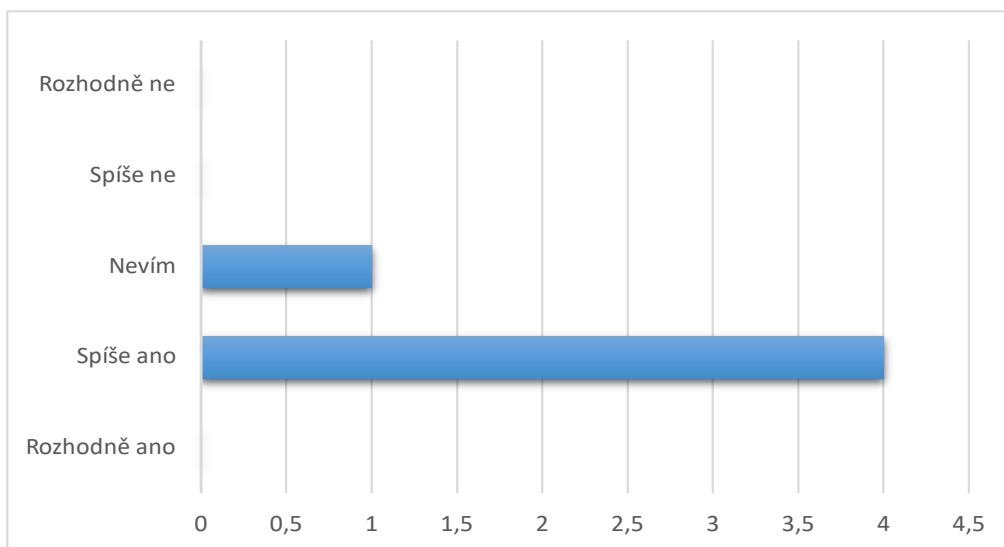
Obrázek č. 20 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Podílí se MAS Lípa pro venkov z. s. na rozvoji venkova? Zdroj: Autor práce

Druhá otázka byla zaměřena na oblasti, které Lípa pro venkov z. s. nejvíce podporuje. Z výsledků obr. č. 21 vyplývá, že Lípa pro venkov z. s. podporuje rozvoj podnikání, soudružnosti obyvatel a obcí mezi sebou, cestovního ruchu a turismu, zaměstnanosti, sportu, sociálních služeb, kultury a tradic, stavu životního prostředí a zemědělství. Jediná oblast, která v činnosti MAS chybí je podpora rozvoje Dopravní a technické infrastruktury.

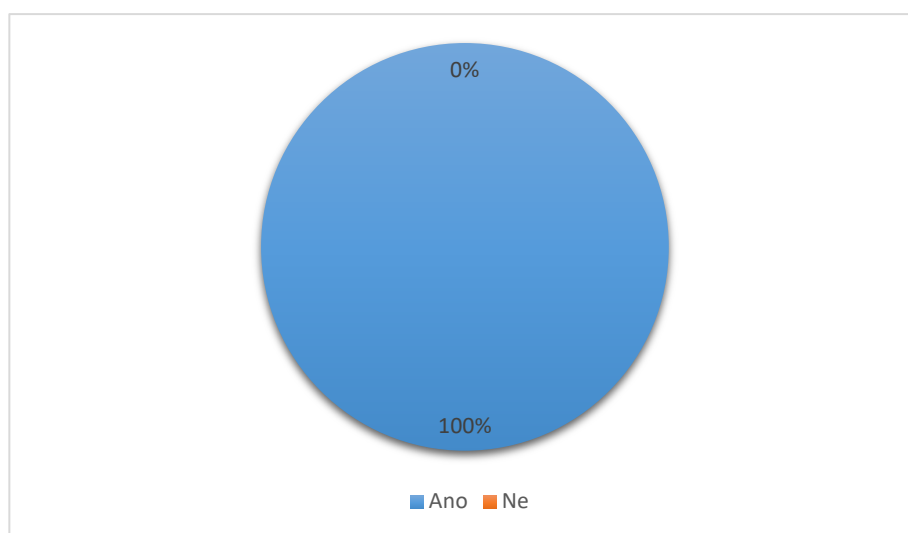
Obrázek č. 21 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Které oblasti podporuje MAS Lípa pro venkov z. s. nejvíce? Zdroj: Autor práce

Třetí dotazníková otázka byla zaměřena na pojem Místní akční skupina a na to, zda si pracovníci Lípy pro venkov z. s. myslí, že občané regionu Kutná Hora vědí, co je Místní akční skupina. Čtyři pracovníci si myslí, že občané spíše vědí, co znamená MAS a pouze jeden člen si touto otázkou není jistý což vyplývá z obr. č. 22.

Obrázek č. 22 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Myslíte si, že občané vesnic ví, co je to MAS? Zdroj: Autor práce

Čtvrtá otázka zjišťovala, zda Lípa pro venkov z. s. zvyšuje povědomí o sobě. Z odpovědí na obrázku č. 23 je zřejmé, že se členové snaží svou MAS propagovat.

Obrázek č. 23 - Vyhodnocení dotazníkové otázky: Zvyšujete povědomí o Vaší MAS Zdroj: Autor práce

Na tuto otázku navazuje otázka poslední, která byla podaná formou otevřené otázky a věnovala se tomu, jakým způsobem se Lípa pro venkov z. s. propaguje. Pracovníci uvedli například tvorbu turistických produktů či propagačních materiálů a pořádání kulturních akcí.

6 Diskuze

Pro zhodnocení vlivu Místních akčních skupin na rozvoj venkova neexistuje žádný jednotný postup, avšak mnoho autorů se touto problematikou zabývá. Binek (2011) ve své publikaci zmiňuje, že určení konkrétních problémů na venkově lze teoreticky dosáhnout pomocí hodnocení aktivit jednotlivých MAS. Avšak paradoxem je to, že v praxi některé MAS dávají přednost spíše jiným záležitostem a opomíjejí skutečné problémy. Například Biczkowski (2020), který se věnuje MAS v Polsku, ve své práci publikuje, že zapojení MAS mělo pozitivní dopad na rozvoj venkova v Polsku. Tyto zásluhy připadají především aktivním občanům, jelikož díky nim se zvýšil počet podniknutých projektů a také možnost čerpání dotací z EU. Dále se hodnocením Místních akčních skupin zabýval Lopolito et al. (2011), zaměřil se na vývoj metody hodnocení MAS pomocí indexů, který umožní analýzu hmotných i nehmotných výstupů. Tyto indexy aplikoval na dvě MAS z Itálie a pomocí dat z dotazníků, rozhovorů a dokumentace vyhodnotil kvantitativní výstupy.

V dotazníkovém šetření se autorka práce věnovala této otázce. Z výsledků dotazníku pro členy a pracovníky Lípy pro venkov z. s. vyplývá, že se MAS Lípa pro venkov z. s. rozhodně podílí na rozvoji venkova, a to pozitivním vlivem. Dle výsledků dotazníku podporuje rozvoj všech oblastí kromě dopravní a technické infrastruktury, která v činnostech této MAS chybí. Ovšem z dotazníkového šetření pro obyvatele regionu Kutná Hora nejsou výsledky úplně jednoznačné. Téměř jedna polovina obyvatel tvrdí, že se obec, ve které žijí, spíše rozvíjí. Zaznamenali například rozvoj sociálních služeb, sportu či kultury. Téměř jedna čtvrtina obyvatel tvrdí, že se obec, ve které žijí, spíše nerozvíjí. Pro efektivnější podporu rozvoje venkova lze doporučit se více zaměřit na podporu stavu životního prostředí, dopravní a technickou infrastrukturu, soudružnost obyvatel či spolupráce obcí mezi sebou, jelikož právě podporu těchto oblastí si přejí obyvatelé regionu Kutné Hory nejvíce. Na toto téma se ve své publikaci zaměřili i Arroyo et al. (2015) a uvádí, že vhodnost směřování dotací na určité projekty je velmi důležitý aspekt pro analýzu vlivu MAS na rozvoj venkova. Aby se předešlo nesprávnému směřování dotací, je doporučeno zaměřit se na obyvatele regionu.

Dále se dá zohlednit činnost MAS pomocí základních rysů metody LEADER. Otázkou plnění rysů metody LEADER se zabývali také Volk & Bojnec (2014) ve studii o MAS ve Slovinsku, kde pomocí dotazníkového šetření zkoumali, zda jsou členové rady MAS seznámeni se všemi sedmi rysy metody LEADER a zda je plní. Těmito rysy jsou mezinárodní a národní

spolupráce, partnerství mezi veřejnou a soukromou sférou na místní úrovni, existující strategie místního rozvoje, multisektorové akce, inovační přístup, vytváření sítí a přístup „zdola nahoru“ při přípravě a realizaci strategií. Ve své publikaci došli k závěru, že členové MAS ve Slovinsku neplní veškeré rysy této metody. Metodou LEADER se také zabývali Wade & Rinne (2008), ve své publikaci se zaměřili na Finsko a Irsko. Došli k výsledku, že největší hrozbou pro metodu LEADER v MAS ve Finsku je rostoucí byrokracie, která brání plnění veškerých rysů metody LEADER. Hlavním problémem MAS v Irsku je udržet význam partnerství a zájem o MAS.

Vzhledem k předchozímu zhodnocení MAS v zahraničí a aplikování těchto poznatků na MAS Lípa pro venkov bylo zjištěno, že tato MAS veškeré rysy nespĺňuje. To bylo také podloženo pomocí dotazníkového šetření, z jehož výsledků vyplynulo, že téměř tři čtvrtiny obyvatel regionu Kutná Hora neznají pojem Místní akční skupina, což je v rozporu s přístupem „zdola nahoru“, tedy s jedním z hlavních rysů principu LEADER.

Binek (2011) se ve své práci zaměřil na metodu LEADER v České republice. Kdy vymezil hlavní problém, a to že dříve byl LEADER dotačním programem, avšak v současnosti je LEADER metodou a principem spolupráce napříč sektory. V ČR je však tento pojem chápán spíše jako dotační program. A z toho důvodu není plně využit potenciál této metody v Místních akčních skupinách ČR. Navarro et al. (2016) ve své práci popisují pokles přístupu „zdola nahoru“, došli k závěru, že do roku 2007, kdy byl LEADER program, většina MAS přímo zapojovala místní obyvatele do rozvoje venkova. Avšak od roku 2007, kdy se stal LEADER součástí druhého pilíře společné zemědělské politiky, nastala významná změna a následovalo oslabení principu „zdola nahoru“. MAS v ČR s využitím veřejných prostředků plní administrativu předkládaných projektů, ale spíše nevyužívají místní občany. Tím pádem plně neakceptují přístup „zdola nahoru“. Binek (2011) uvádí, že v PRV na období 2007 – 2013 byly vymezeny čtyři osy s různým zaměřením. Poslední čtvrtá osa byla metoda LEADER. Právě název této osy mohl zapříčinit to, že členové MAS v ČR na LEADER pohlíželi spíše jako na dotační program, a ne jako na metodu, která má stanoveny určité rysy, kterými by se měli plně řídit. Touto problematikou se také zabývali Arroyo et al. (2015) ve své publikaci o přístupu LEADER a MAS ve Španělsku. Kde došli k závěru, že většina MAS tento rys nespĺňuje.

Autorka práce se domnívá, že problém tkví v nedostatečné propagaci Místní akční skupiny. Z dotazníku určeného pro členy a pracovníky MAS Lípa pro venkov bylo zjištěno, že

svou MAS propagují pomocí propagačních materiálů či pořádáním kulturních akcí. Zároveň si členové a pracovníci myslí, že je tato propagace dostatečná. S nahlédnutím k výsledkům dotazníkového šetření pro obyvatele regionu Kutná Hora bylo doporučeno se celkově více soustředit na propagaci. Jedna z forem propagace, na kterou by se MAS Lípa pro venkov měla zaměřit jsou internetové zdroje, jelikož právě tam tráví mladí lidé nejvíce času (Vondráčková et al. 2009). Oproti tomu důchodci svůj volný čas často tráví čtením novin (Kuchařová 2012), a proto je důležitá i propagace skrze novinové články. Z výsledků také vyplývá, že by se o rozvoji venkova a Místních akčních skupinách mělo více vyučovat ve školách. Ti obyvatelé regionu, kteří odpověděli, že se dozvěděli o MAS právě ve škole, měli nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské. Český statistický úřad (2020) uvádí, že pouze 10,2 % obyvatel regionu Kutná Hora má dokončené vysokoškolské vzdělání. Lze proto doporučit začlenit problematiku rozvoje venkova do výukových osnov středních škol, jelikož nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské má téměř třikrát více lidí než vysokoškolské.

Přístupu „zdola nahoru“ se věnovali i Volk & Bojnc (2014). Popisují ve své studii, že díky tomuto přístupu se mohou občané venkova aktivně zapojit do rozvoje tím, že vyjádří své potřeby a přispějí ke snížení místních nerovností. Arabatzis et al. (2009) ve své studii řeší hodnocení MAS v Řecku a poukazuje na to, že přístupu „zdola nahoru“ se stal nástrojem pro nová pracovní místa. Dále se touto problematikou zabývali Ray (2000) a Arroyo et al. (2015), kteří uvádějí, že místní obyvatelstvo má být prostředkem pro navrhování strategií na venkově. Ale ve skutečnosti je tomu tak jen teoreticky, jelikož nástrojem jsou MAS, které často čelí potížím s uplatňováním tohoto přístupu.

Tyto poznatky lze aplikovat na MAS Lípa pro venkov z. s., jelikož z dotazníkové šetření vyplývá, že více než 90 % dotazovaných obyvatel regionu Kutná Hora se nijak nepodílí na rozvoji venkova, avšak 70 % respondentů by to chtělo změnit. Těmto obyvatelům lze doporučit, aby kontaktovali starostu obce, ve které žijí, či přímo MAS se svým nápadem na rozvoj venkova (Pechrová & Boukalová 2014). Také mohou samovolně začít s rozvojem vesnice, ve které žijí, například péčí o životní prostředí, tím že budou sbírat odpadky z veřejného prostranství, lesů a břehů řek. Svobodová (2015) ve své práci namítá, že hlavním problémem při zapojení občanů do činnosti MAS je neochota spolupracovat ze strany občanů. Avšak Marquardt et al. (2011) ve své práci zjistil, že hlavním důvodem není neochota občanů podílet se na rozvoji, ale neochota MAS šířit informace.

Z dalších výsledků dotazníkového šetření je patrné, že většina obyvatel je spíše spokojena s životem ve své obci. Jsou i tací, kteří spokojeni nejsou. Jedny z hlavních důvodů nespokojenosti byly spojené s investováním peněz do odvětví, které dle respondentů tyto finance potřebují méně než jiné oblasti. Dále si dotazovaní přejí mít více možností seberealizace, modernizace, ale zároveň ponechat kulturu a tradice, které jsou pro tyto obce charakteristické. Toto opět poukazuje na problematiku plnění základních rysů metody LEADER. Pechrová & Boukalová (2014) se ve své publikaci věnovaly rozdílům MAS v České republice. Zaměřily se i na rozdíly mezi MAS podle toho, v jaké míře jsou občané venkova zapojeni do aktivit napomáhající rozvoji venkova. Rozdělily MAS podle velikosti, době působnosti či informovanosti. Došly k závěru, že ve skupině zkušených MAS, které mají nejdelší dobu působnosti a zároveň nejvíce zkušeností se obyvatelé území těchto MAS aktivně účastní rozvoje venkova a přichází s nápady, které MAS následně realizují. Oproti tomu součástí skupiny stabilizovaných MAS jsou malé skupiny se zkušenými a většinou vysokoškolsky vzdělanými manažery. Tyto MAS mají striktně stanoveny, v jakém případě se mohou obrátit na obyvatele, kteří mají malý prostor k realizaci svých nápadů.

Z dalších výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že většina obyvatel nezná pojem LEADER, neví, na jakém principu tato metoda funguje, a ani jakou to má souvislost s MAS. Což opět naznačuje, že MAS hlavní princip metody LEADER nenaplnuje. Arroyo et al. (2015) ve své studii uvádí, že je důležité si uvědomit, kdo je hlavním aktérem, který rozhoduje o investičních strategiích. Teoreticky by těmito aktéry měli být obyvatelé určitého území, avšak v realu jimi většinou jsou jen pracovníci MAS. Boukalová et al. (2016) uvádí, že zapojením místních venkovských občanů do rozvoje venkova by pomohlo eliminovat sociální vyloučení. Avšak pomocí analýzy bylo prokázáno, že přístup „zdola nahoru“ v České republice dosud nebyl plně dosažen. Pouze některé MAS na Vysočině, v Jihočeském kraji či Plzeňském kraji se snaží využít spolupráci s občany, což můžeme brát jako první známku posunu MAS od exogenního vývoje k endogennímu vývoji.

Vošta (2010) ve své publikaci zmiňuje důležitost Programu rozvoje venkova, který je součástí nástrojů společné zemědělské politiky EU. Při zpracování práce bylo zjištěno, že téměř polovina dotazovaných zná pojem Program rozvoje venkova. Tyto výsledky však nejsou prokazatelné, jelikož pravděpodobnost, že by dotazovaní znali Program rozvoje venkova a neznali metodu LEADER či MAS, je velmi malá. Více pravděpodobné je, že již z názvu si respondenti byli schopni odvodit, co to Program rozvoje venkova je.

Při zpracování práce bylo zjištěno, že Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. má ve své činnosti stále určité nedostatky, které tu již byly zmíněny několikrát. Patří mezi ně například účinnější propagace, díky které by obyvatelé regionu Kutná Hora mohli být více informováni o problematice rozvoje venkova a také by se sami mohli zapojit pomocí vlastních nápadů a myšlenek. Díky samotnému začlenění do této problematiky by se mohla zvýšit i spokojenost obyvatel regionu Kutná Hora s životem ve své vesnici. A jelikož z výsledků jasně vyplývá, že o tuto problematiku dotazovaní jeví zájem, tak jediným problémem je špatná informovanost o možnostech, jak se do rozvoje venkova začlenit. Zároveň z dotazníkového šetření je jasné, že MAS Lípa pro venkov z. s. by do své činnosti měla více zapojit podporu stavu životního prostředí, dopravní a technické infrastruktury, soudružnosti obyvatel či spolupráce obcí mezi sebou. Lze proto doporučit, aby se MAS více zajímala o názory občanů určitého regionu, což ve své studii uvádí i Arroyo et al. (2015).

7 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit jaký vliv mají Místní akční skupiny na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora, což vyplývá již z názvu bakalářské práce. Cíl byl splněn pomocí vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření a následném podrobení těchto výsledků diskuzi. Zároveň došlo k potvrzení všech následujících hypotéz:

- MAS Lípa pro venkov nenaplnuje veškeré rysy přístupu LEADER
- Místní akční skupina Lípa pro venkov z. s. má pozitivní vliv na rozvoj venkova v regionu Kutná Hora.
- Občané regionu Kutná Hora spíše neznají pojem Místní akční skupina.
- Obyvatelé regionu Kutná Hora jsou spokojeni s životem v tomto regionu.

Na základě dotazníkového šetření byly zjištěny tyto výsledky:

- MAS Lípa pro venkov z. s. nenaplnuje princip „zdola nahoru“, který je charakteristický pro metodu LEADER.
- Většina dotazovaných se nijak nepodílí na rozvoji venkova, ale značná část by to v budoucnu chtěla změnit.
- MAS Lípa pro venkov z. s. by se měla začít více propagovat, aby o sobě zvýšila povědomí.
- Většina respondentů si myslí, že obec, ve které žijí, se rozvíjí.

Z práce vyplynulo, že občané regionu Kutná Hora mají zájem zapojit se do rozvoje venkova. Aby se občané mohli v rozvoji začít angažovat je třeba více propagovat MAS, protože z práce bylo zjištěno, že většina dotazovaných nikdy neslyšela tento pojem. Většina dotazovaných je spokojena s životem ve své vesnici a ti, kteří spokojeni nejsou, většinou jako důvod uvedli nevhodné směřování dotací, kterému by se dalo zamezit zapojením těchto občanů do rozvoje. Také je důležité zmínit to, že občané regionu Kutná Hora si přejí více podpořit stav životního prostředí, dopravní a technickou infrastrukturu či kulturu a tradice.

V rámci rozvoje venkova jsou Místní akční skupiny velmi prospěšné. Zároveň jsou nástrojem pro metodu LEADER, která funguje na principu „zdola nahoru“, a to by měli více respektovat a snažit se tímto principem řídit. Protože občané daného regionu nejlépe vědí, která oblast potřebuje podporu v rozvoji.

8 Literatura

8.1 Knihy a vědecké publikace

Albu RG, Chițu IB. 2014. Local Action Groups (Lags) – an Important Instrument in Ensuring the Sustainable Development of Rural Areas in Romania. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series V: Economic Sciences*, 7(2), 97–104. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=100415449&site=ehost-live>.

Arabatzis G, Aggelopoulos S, Tsiantikoudis S. 2010. Rural development and LEADER + in Greece: Evaluation of local action groups. *Journal of Food, Agriculture and Environment*, 8(1), 302–307.

Arroyo FM, López HS, Blanco JLY. 2015. ¿Son los grupos de acción local, bajo enfoque LEADER, una buena vía para contribuir a la resiliencia en las zonas rurales? *Ager*, 18, 39–63. <https://doi.org/10.4422/ager.2015.06>.

Ashley C, Maxwell S. 2002. Rethinking rural development. *Forests Trees and Livelihoods*, 12(3), 155–161. <https://doi.org/10.1080/14728028.2002.9752420>.

Bařa JA. 2007. Život a dílo, pokračovatel práce Tomáše Bati: mezinárodní konference: sborník :Zlín, 2.-3. května 2007. Zlín: Statutární město Zlín. ISBN 978-80-239-9248-9.

Biczkowski M. 2020. LEADER as a mechanism of neo-endogenous development of rural areas: The case of Poland. *Miscellanea Geographica*, 24(4), 232–244. <https://doi.org/10.2478/mgrsd-2020-0041>.

Binek J, Svobodová H, Holeček J, Galvasová I, Chabičovská I. 2009. Synergie ve venkovském prostoru: Aktéři a nástroje rozvoje venkova. GaREP, spol. s r. o., nám. 28. října 3, 602 00 Brno, 1-94. ISBN 978-80-904308-0-8.

Binek J. 2011. Synergie ve venkovském prostoru: Paradoxy rozvoje venkova Kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova [online]. Brno: GaREP, spol. s r. o., nám. 28. října 3, 602 00 Brno [cit. 2021-04-20]. ISBN 978-80-904308-6-0. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Paradoxy.pdf.

Binek J. 2020. Místní akční skupiny: Leaderi venkova? [online]. Brno: GaREP, spol. s r.o., společnost pro regionální ekonomické poradenství nám. 28. října 3, 602 00 Brno [cit. 2020-04-21]. ISBN 978-80-7509-756-9. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Ondrej-Konecny/publication/346589056_mistni_akcni_skupiny_leaderi_venkova/links/5fc8c33a299bf188d4edb094/mistni-akcni-skupiny-leaderi-venkova.pdf.

Bruinsma F, Pels E, Priemus H, Rietveld P, Van Wee P. 2008. Railway Development: Impacts on Urban Dynamics [online]. Heidelberg: Physica-Verlag HD, 2008 [cit. 2021-4-24]. ISBN 978-3-7908-1972-4. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1007/978-3-7908-1972-4>.

Cromartie J, Bucholtz S. 2008. Defining the “Rural” in Rural America. *Amber Waves*, 6(3), 28–35.

Čornej P. 2019. Husitství a husité. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3993-2.

Čornej P. 2021. Husitská revoluce: Stručná historie. Praha: Paseka. ISBN 978-80-7637-189-7.

Dargan L, Shucksmith M. 2008. LEADER and innovation. *Sociologia Ruralis* 48 (3), 274-291. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9523.2008.00463.x>.

Dmitruk A. 2007. Inicjatywa Leader 1991-2006 a o ś Leader 2007-2013. 1–37.

Ellis F, Biggs S. 2001. Evolving themes in rural development 1950s-2000s. *Development Policy Review*, 19(4), 437–448. <https://doi.org/10.1111/1467-7679.00143>.

Esparcia J, Escribano J, Serrano JJ. 2015. From development to power relations and territorial governance: Increasing the leadership role of LEADER Local Action Groups in Spain. *Journal of Rural Studies*, 42, 29–42. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.09.005>.

Fišer P. 2008. Místní akční skupiny (MAS) v České republice – příklad jihomoravského kraje. [online]. 2008, 9 (3), 24-25 [cit. 2021-4-3]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2008/2008-03/07_mistni.pdf.

Furmankiewicz M. 2013. ‘Współrządzenie czy ukryta dominacja sektora publicznego? Koncepcja governance w praktyce lokalnych grup działania LEADER’ [Co-governance or hidden domination of the public sector? The concept of governance in the practice of ‘Leader’

Local Action Groups], *Studia Regionalne i Lokalne [Regional and Local Studies]*, vol. 1, no. 51, pp. 71-89.

Galdeano-Gómez E, Aznar-Sánchez JA, Pérez-Mesa JC. 2011. The Complexity of Theories on Rural Development in Europe: An Analysis of the Paradigmatic Case of Almería (South-east Spain). *Sociologia Ruralis*, 51(1), 54–78. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2010.00524.x>.

Hadyński J, Borucka K. 2015. The effects of rural development policy in the European Union within the context of LEADER programme's implementation in the Wielkopolska voivodeship, *Journal of Agribusiness and Rural Development*, vol. 1, no. 35, pp. 49-56.

Horák J, Hejzman M. 2016. 800 years of mining and smelting in Kutná Hora region (the Czech Republic) spatial and multivariate meta-analysis of contamination studies. *Journal of Soils and Sediments*, 16(5), 1584–1598. <https://doi.org/10.1007/s11368-015-1328-7>.

Ignar M. 2016. Programy vedení zdrojů financování lokalakční skupinové činnosti v mazovském voivodeshipu [online]. Varšava: Copyright Warsaw University of Life Sciences Pres, 1-9 [cit. 2021-5-3].

Kisiel R. 2013. incl. Functioning of the Polish LAG in the context of the LEADER initiative Roman Kisiel, Milena Gierwiatowska. 12(3), 39–50.

Klok PJ. 1995. A Classification of Instruments for Environmental Policy. *Environmental Policy in Search of New Instruments*, 21–36. https://doi.org/10.1007/978-94-015-8504-0_2.

Kovács K, Nemes G. 2019. Case Study Report The Balaton Uplands LEADER Local Action Group, Hungary [online]. March 26, 2019, 1-19 [cit. 2021-4-25]. Dostupné z: http://www.regscience.hu:8080/jspui/bitstream/11155/2022/1/kovacs_balaton_2019.pdf.

Kuchařová V. 2012 Život ve stáří. [online] 2012 [cit. 2021-04-25]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/zivest.pdf>.

Lacquement G. 2013. Involvement of local stakeholders in LEADER (2007 – 2013) Programme partnerships in eastern Germany: Network thinking.

Lopolito A, Nardone G, Sisto R. 2011. Towards a comprehensive evaluation of local action groups in LEADER programmes. *New Medit*, 10(1), 43–49.

Lowe P, Murdoch J, Marsden T, Munton R, Flynn A. 1993 Regulating the new rural spaces: the uneven development of land. *Journal of Rural Studies* 9 (3) pp. 205– 223.

Machálek E, Pělucha M, Morawetz J, Pazdera J. 2008. České zemědělství v podmínkách reformy SZP EU a nástroje k její realizaci: přímé platby a cross-compliance, zvyšování konkurenceschopnosti (Program rozvoje venkova, VaV). Praha: Institut pro strukturální politiku. ISBN 978-80-86684-52-9.

Majerová V, Herová I. 2008. Český venkov 2006 sociální mobilita a kvalita života venkovské populace. Praha: Credit. ISBN isbn978-80-213-1631-7.

Majerová V, Herová I. 2009. Český venkov 2008 proměny venkova, (2009). Praha: Credit. ISBN 978-80-213-1991-0.

Marquardt D, Moellers J, Buchenrieder G. 2011. Why do we need networking for European rural development policies? The implementation of LEADER and the National Network for Rural Development in Romania. *EuroChoices*, 10, 22–29.

Matoušková K. 2006. MAS - krok za krokem: praktické rady z jednotlivých etap zakládání a činnosti místních akčních skupin v ČR. Ústav zemědělských a potravinářských informací. Praha. 59 s. ISBN 004875206.

Navarro FA, Woods M, Cejudo E. 2016. The LEADER Initiative has been a Victim of Its Own Success. The Decline of the Bottom-Up Approach in Rural Development Programmes. The Cases of Wales and Andalusia. *Sociologia Ruralis*. <https://doi.org/10.1111/soru.12079>.

Nemes G. 2005. The politics of rural development in Europe [online]. Budapešť: Institute of Economics Hungarian Academy of Sciences [cit. 2021-04-21]. ISBN 963 9588 44 X.

Nový R. 1987. Slavníkovci ve středověkém písemnictví. Praha: Vyšehrad. ISBN 33-742-87.

O'Brien P. 1983. *Railways and the Economic: Development of Western Europe, 1830–1914* [online]. Londýn: Palgrave Macmillan, London, [cit. 2021-4-24]. ISBN 978-1-349-06324-6. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1007/978-1-349-06324-6>.

Ottomano Palmisano G, Govindan K, Boggia A, Loisi RV, De Boni A, Roma R. 2016. Local Action Groups and Rural Sustainable Development. A spatial multiple criteria approach for efficient territorial planning. *Land Use Policy*, 59(2016), 12–26. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2016.08.002>.

Pechrová M, Boukalová K. 2015 Differences among Czech local action groups in using selected principles of leader. *Scientia Agriculturae Bohemica*, 46(1), 41–48. <https://doi.org/10.1515/sab-2015-0015>.

Pelcl P. 2008. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008*. 1. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, CpKP západní Čechy. Venkov. ISBN 978-80-86902-74-6.

Perlín R. 2020. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Praha, 1-3 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim-Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf.

Petrusek M, Maříková H, Vodáková A. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-311-3.

Pollermann K, Raue P, Schnaut G. 2013. Rural development experiences in Germany: Opportunities and obstacles in fostering smart places through leader. *Studies in Agricultural Economics*, 115(2), 111–117. <https://doi.org/10.7896/j.1228>.

Ray C. 2000. The EU LEADER Programme, 40e2. Rural Development Laboratory. *Sociologia Ruralis*, pp. 163e171.

Richter K. 2019. *Třeba i železem a krví: Prusko-rakouské války 1740-1866*. 2. vydání. Praha: Epoque. ISBN 978-80-7557-191-5.

Rizzo F. 2013. Leader policy practices and landscapes in the light of the agency-structure debate: Evidence from leader local action groups in Italy and in Finland. *European Countryside*, 5(3), 232–250. <https://doi.org/10.2478/euco-2013-0015>.

Schreier P. 2009. Příběhy z dějin našich drah: kapitoly z historie českých železnic do roku 1918. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-1505-9.

Staic LG, Vladu M. 2021. Studies concerning the effect of the ongoing evaluation of the implementation of the local action groups strategies financed by LEADER, in rural development in Romania. 21(1).

Stellner F. 2007. Sedmiletá válka v Evropě. 2. vydání. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-354-1.

Svobodová H. 2015. Do the czech local action groups respect the leader method? *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 63(5), 1769–1777. <https://doi.org/10.11118/actaun201563051769>.

Štroblová H, Altová B. 2000. Kutná Hora. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-186-7.

Taraba L. 2019. Sukně proti kalhotám: Válka o rakouské dědictví 1740-1748. Praha: Epoque. ISBN 978-80-7557-176-2.

Terluin IJ. 2003 Differences in economic development in rural regions of advanced countries: an overview and critical analysis of theories. *Journal of Rural Studies* 19 (3) pp. 327–344.

Turek R. 1982. Slavníkovci a jejich panství. Hradec Králové: Kruh. ISBN 812597351.000161910.

Van Der Ploeg JD, Renting H, Brunori G, Knickel K, Mannion J, Marsden T, De Roest K, Sevilla-Guzmán E, Ventura F. 2017. Rural development: From practices and policies towards theory. *The Rural: Critical Essays in Human Geography*, 40(4), 201–218. <https://doi.org/10.4324/9781315237213-11>.

Vaníček V, Čornej P, Čornejová I, Rada I. 1992. Dějiny zemí Koruny české I.: od příchodu slovanů do roku 1740. Praha: Paseka. ISBN 80-85192-28-4.

Volk A, Bojnec Š. 2014. Agrarian perspectives XXI. Local Action Groups and Rural Development Projects: The LEADER Program in Slovenia.

Vondrackova Holcnerova P, Vacek J, Košatecká Z. 2009. Závislostní chování na internetu a jeho léčba. *Ceska a Slovenska Psychiatrie*, 105(6–8), 281–289.

Vošta M. 2010. Sustainable Development of Rural Areas of the Czech Republic in the Context of Instruments of the European Union. *Acta Oeconomica Pragensia*, 18(5), 20–34. <https://doi.org/10.18267/j.aop.315>.

Wade P, Rinne P. 2008. Průvodce programem LEADER: založený na zkušenostech z Finska, Irska a České republiky: závěrečná zpráva nadnárodního projektu LEADER [online]. Brno: Ústav územního rozvoje ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR [cit. 2021-04-15]. Publikace Komise pro venkovskou politiku. ISBN 978-80-87318-20-1. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/metodicke-prirucky-a-publikacni-materialy/2011/Leader-2011.pdf>.

Ward N, Atterton J, Tae-Yeon K, Lowe P, Phillipson J, Thompson N. 2005 Universities, the knowledge economy and the ‘neo-endogenous rural development’. Discussion Paper, No. 1, Centre of Rural Economy (Newcastle University).

Wokoun R, Mates P. 2006. Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

Yagüe B, De Nicolas VL, Martínez JL. 2013. Leader Rural Development Program in Spain: Profile and Functions of Workers in Local Action Groups. The Sixth International Scientific Conference Rural Development 2013. Innovations and Sustainability, 6–1, 5. http://www.asu.lt/rural_development/en/49912.

Zajda K. 2011. relacje między cz ł onkami lokalnych grup dzia ł ania a podstawowe podej Ą cia studium przypadku partnerstw z województwa ł ódzkiego. 2(2).

8.2 Internetové zdroje

Celostátní síť pro venkov. 2018. Eagri [online]. Praha: Státní zemědělský investiční fond [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/o-celostatni-siti-pro-venkov/>.

Celostátní síť pro venkov pro období 2014 -2020. [online]. (2020). Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/o-celostatni-siti-pro-venkov/>.

Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/23020-13-n-k3026_2013-14.

Komunitně vedený místní rozvoj* V praxi České republiky: Možnosti aplikace ČL. 28–31 Návrhu nařízení o společných ustanoveních k EU fondům a čl. 42–45 návrhu nařízení o podpoře pro rozvoj venkova, 2012 in. [online]. Dostupné z [https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/k/komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-\(community-led-loca](https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/k/komunitne-vedeny-mistni-rozvoj-(community-led-loca).

Lípa pro venkov i pro město 2021 - 2027: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Lípa pro venkov, z.s. na období 2021 – 2027, 2021. [online]. (1), 1-51. Dostupné z: <https://www.lipaprovenkov.cz/>.

Mapa členských obcí MAS Lípa pro venkov na období 2021 - 2027. In: Lipaprovenkov [online]. [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: https://www.lipaprovenkov.cz/e_download.php?file=data/editor/56cs_1.png&original=56cs_1_big.png.

MAS pokrytí České republiky [online]. [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2020/09/MAS_5_2020.jpg.

Státní zemědělský intervenční fond. 2013. [online]. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013.227. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Ffeaf%2F1393415127062.pdf (str. 3,4,11, 33).

Státní zemědělský intervenční fond. 2014. [online]. Program rozvoje venkova na období 2014 až 2020.404. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fprv2014%2F1406290520363.pdf (str. 110 – 266).

9 Seznam použitých zkratk a symbolů

MAS.....	Místní akční skupina
LAG.....	Local Action Group
EU.....	Evropská unie
SCLLD.....	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SZP.....	Společná zemědělská politika
NSPRV.....	Národní strategický plán rozvoje venkova
PRV.....	Program rozvoje venkova
CSV, Síť.....	Celostátní síť pro venkov
ČR.....	Česká republika

